БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 158 (13474)
1971 оной июлиин 7, среда

Сэн 2 мүнгэн

УРГАСАЯА ҺАЙНААР ХАРУУҺАЛАЯ

Ороохо тарианай, овощ болон хартаабхын, тэжээлэй ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүүлхэ гэһэн дайшалхы зорилго бүхы тарияашад, механизаторнуудай урда партиин XXIV съезд табиһан байна. Түрэл партиин хараалһан асари ехэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ республикымнай ажалшад үсэд шангаар ажаллажа байнхай.

Түсэбтэ шэнэ табан жэлэй эхиндэ — 1971 ондо Буряад ороной колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ тодорхой социалис уялгануудые абанхай. Тэрэнэй ёһоор, энэ жэлдэ дунда зэргээр гектар бүриһөө 11,2 центнер ороохо тариа, 90 центнер хартаабха, 160 центнер овощ, 300 центнер тэжээлэй корнеплодууд абтаха байна. Республикын түрүү ажахынууд, бригада, звено бүри ехэ ургаса абаха зорилготой. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра», Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозууд, Кабанскын совхоз болон бусад ажахынууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 18—20 центнер ороохо тариа суглуулха байһанаа мэдүүлээ.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа бэелүүлхэ талаар түрүүшын алхам хэгдээ. Республикамнай 522 мянга гаран гектарта ороохо тариа, ...-гаад гектарта хартаабха, 5700 гаран гектарта тэжээлэй корнеплодуудые тарижа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тарилга бүхыдөө тоонютагай эрхэ байдалда тааруу болзорто, һайн шанартайгаар үнгэрөө.

Теэд тарилга хэхэ гээшэмнай баян ургасын түлөө хэгдэхэ хүдэлмэриин эхиниинь ха юм. Юуб гэхэдэ, хэдышье һайнаар тарилга хээд, тэрэнэй хойноһоо һайнаар, оролдосотойгоор харууһалаагүй һаа, ургамалай дайсадтай шадамгараар тэмсээгүй һаа, баян ургаса хүлеэхэнь бэрхэтэй. Манай эхеэр ороһон хура бороогой, мүн һайнаар уһалһанай ашаар ургасын гараса хаа хаанагүй һайн. Зүгөөр хура бороогой һүүлээр буртаг ногоон элбэгээр ургажа, хорхой шумуул элбэгжэжэ, ургасада хоро хүргэнэ.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, республикымнай колхоз, совхозууд ургамалнуудай дайсадтай али бүхы аргаар тэмсэжэ байнхай. Энэ хүдэлмэри тариалан элбэгтэй Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта, мүн Хэжэнгын, Баргажанай аймагуудай ажахынуудта урагшатайгаар ябуулагдана. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозуудта 24 мянга гаран гектар тариалан дээрэ самолёдоор гербицид хорон хаягдаа. Самолёдоор хоро сасаха түсэбөө дээрэ дурсагдаһан аймагууд үглөө мүнөө дүүргэхэ байна.

Гербицид хоро саг соонь сасахада, ороохо тарианай ургаса гектарай бүринь хоёр центнерээр дээшэлнэ гэжэ хаа хаанагүй хэгдэһэн туршалга харуулна. Энэ жэлдэшье хоро сасагдаһан полинуудай ороохо тариа сэбэрээр ургажа байхада, тиимэ хэмжээ абтаагүй газарта бог ногоон дарахина. Жэшээнь, Хориин аймагай Үдын совхоздо тариалан дээгүүр гараһан электролиниин захаархи ургамалнуудта хоро сасагдаагүй орхигдоһон байгаа. Мүнөө тэндэнь буртаг ногоон ехээр ургашоо. Харин захаархи хоро сасагдаһан газарта тариан сэбэрээр ургажа байна.

Теэд энэ арга ороохото ургамалнуудай оройдоол 150 мянган гектарта хэгдээд байна гэхэ гү, али бүхы тарилгын гурбанай нэгэ хуби хүрэхэгүйдэ хэрэглэгдэнэ гээшэ. Самолёдой хажуугаар тракторааар хоро сасадаг машинанууд республика дотор олон бии. Гансахан «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинуудта 27 тиимэ машина бии аад лэ, тэдэнэй хорииинь хүдэлгэгдэнэгүй. Илангаяа Хурамхаанай аймагта нэгэшье тиимэ машина хэрэглэгдэнэгүй. Улаан-Үдын аймагта бии байгаа 4 машинын нэгэниинь хүдэлгэгдөө болоно. Тиигэжэ «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинууд адагынь 27 мянган гектарай буртаг ногоо үгы хэхэ аргагүй байгаад, тэрэнээ оройдоол 5 мянган гектарта хээ нэрэтэй.

Түнхэнэй аймагай ажахынууд энэ жэлдэ 10 мянган гектарта самолёдоор хоро сасаха түсэбтэй байбал, мүнее оройдоо 3,5 мянган гектарта энэ арга хэрэглээд, саашадаа үргэлжэлүүлхыень арсаһан байха юм. Тиин энэ аймагай нилээд ехэ тариалан дээрэ буртаг ногоон элбэгээр ургана гү.

Мүн зарим газарта хартаабхын, овощ болон корнеплодуудай ургаса буртаг ногоондо дарагдажа, хорхой шумуулда хорлуулжа захалаа. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай аймагуудта ургамалые таршаа хорхой шуудуулна.

Тиимэһээ һайнаар гаража байһан ургасаяа эрдэмэй, түрүү дүршэлэй шалгарилтын ёһоор, зэзэн мэтэ харууһалха, ургамалай дайсадтай бии байһан бүхы хүсөөрөө тэмсэхэ гээшэ колхоз, совхозуудай мүнеедэрэй дайшалхы зорилго болоно. Ажахынуудай энэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар ябуулхадань, республикын авиаторнууд, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд еэгнэшэгүй ехэ туһаламжа хүргэхэ уялгатай.

Мүн колхоз, совхозууд, өөһэдынгөө доторой арга боломжонуудые бүрэн хэрэглэжэ, пропашной ургамалнуудай зурууд хоорондохи газарые саг соонь элдүүрилхэ, овощ, хартаабхын, корнеплодуудай үбһэ түүхэ хүдэлмэриие саг соонь ябуулха ушартай. Энэ талаар партийна организацинуудай, арадай хиналтын бүлэгүүдэй саг үргэлжын анхарал хэрэгтэй.

Эршэлэн ургамалай ургажа байхада, шиигээр дутаахагүй гээшэ тэрэнэй ургасада сэхэ нүлөөтэй. Тиимэһээ газар уһалдаг бүхы түхеэрэлгэнүүд, уһа сасадаг машинанууд дүүрэн хүсөөрөө хэрэглэгдэхэ зэргэтэй. Мүн ургасада нэмэлтэ тэжээл, минеральна үтэгжүүлгэ оруулхада, ашаг ехэтэй байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай агрономууд, хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, ургаса харууһалгада бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха уялгатай.

Буряадай АССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси

Үсэгэлдэр, июлиин 6-да Улаан-Үдэдэ Буряадай АССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси болобо.

Үглөөнэй 10 часта Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо Верховно Соведэй депутадууд—хүдэлмэришэд, колхозннгууд, интеллигенциин түлөөлэгшэд, республикын хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд суглараа. Ахамад депутадуудай дурадхалаар депутат **М. М. Могнонов** сессиие нээбэ.

Депутат **Ямпилов Б. Б.** Верховно Соведэй түрүүлэгшээр, депутадууд **Асеев Л. С., Баранов А. М., Дандарова Р. Ц., Цыбенова Д. Ч.** гэгшэд Верховно Соведэй түрүүлэгшын орлогшоноор һунгагдаа.

Сессиин үзэмжэдэ иимэ асуудалнууд табигдажа, баталан абтаба:

1. Верховно Соведэй мандатна комиссиие һунгаха тухай; 2. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгаха тухай; 3. Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудые эмхидхэн байгуулха тухай;

4. Буряадай АССР-эй правительствые — республикын Министрнүүдэй Соведые эмхидхэн байгуулха тухай;

5. Республикын нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриие КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин үндэһөөр һайжаруулха хэмжээнүүд тухай;

6. Буряадай АССР-эй Верховно Суүдэй бүридэлдэ хубилалтануудые оруулха тухай.

Нэгэдэхи асуудалаар депутат **А. Б. Бардонов** түрүүлэгшэтэй мандатна комисси һунгагдаад, депутадуудай түлөөлэлгые шалгаһан тухай комиссиин элидхэл соносогдобо. Верховно Соведэй 137 депутат бултадаа республикын Конституциин, һунгалта тухай дүримэй үндэһөөр һунгагдаһан тухай, депутат бүхэнэй һунгагшадаа түлөөлхэ бүрин эрхэ олоһон тухай тогтоол абтаа.

Хоёрдохи асуудал зүбшэхэдөө, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумые сесси иимэ бүридэлтэйгөөр һунгаба:

Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр депутат **Семенов Бато Семенович;**

Түрүүлэгшын орлогшоноор депутадууд: **А. С. Сыренов, Т. М. Елаева;**

Президиумэй Секретаряар депутат **К. Е. Маслов** һунгагдаа.

Президиумэй гэшүүдээр депутадууд: **Агафонов И. Р., Гугняк Я. А., Данзанова Д. Д., Дмитриева Е. К., Жаргалов С. Б., Кванталиани А. А., Модогоев А. У., Цибудеев Ц.Ц., Шомоев К. К.** һунгагдаба.

Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудые эмхидхэн байгуулха тухай асуудал зүбшэгдөөд, иимэ комиссинууд баталагдаа: хуули гаргаха дурадхалнуудые һанамжалха комисси, түрүүлэгшэнь депутат **Г. М. Конев;** түсэблэлгын-бюджетнэ комисси, түрүүлэгшэнь депутат **В. Ф. Лысов;** залуушуулай хэрэгүүдэй талаар комисси, түрүүлэгшэнь депутат **Беляков А. М.;** промышленность бабилга, транспорт, хэлхеэ холбооной комисси, түрүүлэгшэнь депутат **А. С. Асеев;** хүдөө ажахын комисси, түрүүлэгшэнь депутат **К. Д. Миронов;** арадай гэгээрэлэй, соёл болон спортын комисси, түрүүлэгшэнь депутат **А. А. Бадиев;** элүүрые хамгаалгын, социальна тэдхэмжын комисси, түрүүлэгшэнь депутат **К. П. Альцман;** худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой болон хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комисси, түрүүлэгшэнь депутат **А. Д. Чукаев;** байгаалиие хамгаалха комисси, түрүүлэгшэнь депутат **Н. Е. Шелковников.**

Правительствын түлөөлэлгээ дүүргэһэн тухайда Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын мэдүүлгые сесси зүбшөөн абаба.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр депутат **Пивоваров Николай Буиновичые** томилоод, Правительствын бүридэлые — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведые Верховно Соведэй баталамжада табихыень тэрээндэ даалгаа.

Верховно Совет нүхэр И. Б. Пивоваровай дурадхаһан Правительствын бүридэлые хаража үзөөд, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонорые, Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшые, министрнүүдые, Правительствын бүридэлдэ ородог комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрые, управленинүүдэй начальнигуудые томилон баталба.

Табадахи асуудалаар — Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Б. С. Семёновой** элидхэлые сесси зүбшэн хэлсээд, республикын нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриие КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин үндэһөөр һайжаруулха хэмжээнүүд тухай тогтоол баталан абаа.

Ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойнь дашарамдуулан нүхэд Копытова М. Н., Сидорин А. А. гэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Суүдэй Түрүүлэгшын орлогшонерой уялгаһаа сүлөөлөөд, Верховно Соведэй сесси нүхэр **С. Ж. Аржигаровые** Буряадай АССР-эй Верховно Суүдэй Түрүүлэгшын орлогшоор һунгаба.

Энээгээр Буряадай АССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

***

Газетымнай 2-дохи хуудаһанда нүхэр Б. С. Семеновой сесси дээрэ хэһэн элидхэл хуряангытаар толилогдобо. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшадай үгэ ба сессиин бусад материалнууд газетымнай удаадахи номернуудта тунхаглагдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд (зүүн гарһаа) Кабанскын совхозой директор А. И. Хмелев, Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон Д. Ч. Цыбенова, Буряадай хүдөө ажахын институдай ректор К. Д. Миронов сессиин заблаарлалгын үедэ.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН АЖАХЫНУУДТА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛ ЭХИЛБЭ

ШЭНЭ АРГА ХЭРЭГЛЭГДЭХЭ

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриие бэелүүлэн, аймагай ажахынууд энэ жэлдэ тэжээл элбэгээр, һайн шанартайгаар бэлэдхэжэ абахые оролдоно.

Июниин 20 гаранаар Ториин, «Октябрьский» совхозууд АВМ-04 машинануудаа хүдэлгэжэ, ногооной гурил гаргажа захалаа. Энээндэ халаахай болон хээрын бусад ногоон хэрэглэгдэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ «Мир» колхоздо, Борьёогой совхоздо иимэ машинанууд тодхогдоод, хүдэлгэгдэжэ захалхань. Бүхыдөө энэ жэл аймагай ажахынууд 800 тонно ногооной гурил бэлдэхэ түсэбөө заабол дүүргэхэ юм.

Тэрэшэлэн витамин элбэгтэй набша намаа суглуулжа абаха хүдэлмэри эхилээ. Мүнөө үедэ Ториин, Оёорой совхозуудта энэ хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. Байгша ондо бүхыдөө 1500 тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэхээр хараалагданхай.

Гадна мүнөө жэлдэ 500 тонно сенаж бэлэдхэгдэхэ юм. Тиимэһээ тэрээндэ эртээнһээ бэлдэжэ байнабди. Эдэ үдэрнүүдтэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, бусад ажахынуудта траншей, башнинууд һэльбэгдэжэ, сенаж хэхээр тааруулагдажа байнхай.

Июлиин тэн багаар ажахынууднай үбһэеэ хуряажа захалха юм.

Г. ПРОКОСОВ,
Зэдын гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник.

130 ЦЕНТНЕР СУГЛУУЛАГДАА

ТҮНХЭН. Манай «Сибиряк» колхоз жэл бүри хони малдаа набша намаа горитой бэлэдхэжэ абадаг заншалтай. Иимэ тэжээл витамин элбэгтэй байжа, хабартаа хони, хурьганда эдюулхэдэ угаа туһатай байһыень малшад мэдэхэ болонхой.

Июниин хахадһаа колхозой бүхы 5 отделенидэ набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэжэ захалаа һэн. Энэ хүдэлмэридэ һургуулиин һурагшад олоор хабаадуулагдана.

Мүнөө үдэр бүри 100 гаран хүн энэ хүдэлмэридэ ябана.

Һүүлэй мэдээгээр, колхознай 130 тонно набша намаа суглуулаад байна. Бүхыдөө энэ жэлдэ 300 тонно иимэ тэжээл бэлэдхэгдэхээр хараалагдана.

Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэб үбһэ хуряалгын эхилтэр дүүргэгдэхэ юм.

Н. ПЯТНИЦКИЙ,
колхозой главна бухгалтер.

НАМАГАЙ НОГООН САБШАГДАНА

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозоймнай бүхы гурбан отделениһээ 14 звено Топико, Тураахи гэжэ намаг газарай ногоо сабшахаяа гараба. Звено бүхэн морин косилкатай, тармууртай, 10—12 хүнһөө бүридэнэ.

Уһанай үерлэхэдэ абтадаг доро газарай ногоон түрүүшын ээлжээндэ сабшагдана.

Д. ВЕТОШКИН,
Баргажанай совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

ПОЛИ БҮХЭНИИЕ ЖЭШЭЭТЭ ҺАЙН БОЛГОЕ

Курска областиин Советскэ районой колхозннгуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, механизированнэ отрядуудай начальнигуудай, ажахынуудай мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдэй уялганууд

КПСС-эй XXIV съезд хүдөө ажахые улам ехээр хүгжөөхэ асари ехэ программа табиһан байна. Манай районой ажалшад тэрэниие өөһэдынгөө тон дүтын хэрэг гэжэ тоолоод, партийна съездын түсэбтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула хүсэ шадалаа хайрлангүй ажаллажа байнад. Гектар бүриһөө 26 центнер ороохо, 230 центнер саахарай свекло, 110 центнер хартаабха, 250 центнер кукурузын ногоон набша юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абаха гэһэн хараа түсэб манай районой газар тариалангай ажалшад табяад байнхай.

Абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн районоймнай тариан ажал дээрэ үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Мүнөөмнай ажалнай халуун хаһа хүрэжэ ерээд, районоймнай ажахынууд адуу малдаа үбһэ тэжээл бэлдэжэ, тариа хуряалгынгаа һүүлшын бэлэдхэл дүүргэжэ байха юм. Мал ажахынгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө, мяха, һү, үндэгэ, нооһо гүрэндөө худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө малшаднай тэмсэжэ байнад.

Хахалагдадаг газараймнай табаадахи нэгэ хубида пропашной ургамалнууд таригданхай. Тэдэнэй хойноһоо харууһалха ажалаа манай районой ажалшад зааханшье һуларуулнагүй. Саахарай свеклын, кукурузын, хартаабхын, овощой пропагай ургамалнуудай элбэг баян ургаса ургуулха бата үндэһэ хуури районоймнай колхозууд ба совхозуудта үнгэрэгшэ хабар тодхогдоһон байгаа. Тэдэ ургамалнуудай тарилга эрхим һайн шанартайгаар, таатай һайн болзорто үнгэргэгдэһэн юм. Гэхэтэй хамта, тарилгын һүүлээр хүйтэн байжа, удаан саг соо бороо хура оронгүй байжа, тэдэ ургамалнууд газар дээрээ орой гараһан, удаанаар ургаһан байба. Мүнөө хура бороогой ороод байхадань ургамалнуудай ургаха аятай зохид эрхэ байдал бии болобо! Гэхэтэй хамта, культурна тарнмал ургамалнуудай хажуугаар буртаг үбһэ шаралжаа түргэнөөр гаралсана. Буртаг үбһэ шаралжаатай тэмсэл ябуулха гээшэ мүнөөнэй хойшолуулагдашагүй, эгээн шухала зорилго гээд тоолонобди. Газарай хүрьһэнэй шиигые үбһэ шаралжаанай татан абажа, ургасын бишыханшье хубиие хосоруулха ябадал гаргажа болохогүй бшуу.

Манай габшагай отряд—механизаторнууд тарилгаяа сэбэр байлгахын түлөө тэмсэлдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Элдэб янзын машина, техникээр, түрүү арга онолоор, эрдэм мэргэжэлээр зэбсэгжэнги тэдэ механизаторнууд ургасынгаа хуби заяае шиидхэхэ байнал. Манай район соохи комплекснэ 38 механизированнэ отряд гар ажал багаар гаргажа, саахарай свёкло тарижа ургуулдаг. Тэдэ отрядуудта энэ ургамалай 6390 гектар тарилга даалгагданхай. Кукуруза болон малай тэжээлэй бусад ургамал механизированнэ 51 отряд, хартаабха—16 отряд тарижа ургуулдаг. Пропашной ургамал һайнаар тарижа, ехэ ургаса абадаг дүй дүршэлтэй болоһон, ажал хэрэгэйнгээ үнэн бодото мастернууд механизаторнуудай дунда олон. Жэшээнь, «Родина» колхозой Н. И. Шараповай отряд үнгэрэгшэ зун сагай уларилай таарамжагүйшье байгаа һаань, гектар бүриһөө 309 центнер саахарай свёкло абаһан юм. «Россия» колхозой кукурузашан М. А. Степин, «Путь Ильича» колхозой хартаабхашан С. Н. Шевердяев болон бусад шадамар бэрхэ ажалаараа суурхадаг.

Пропашной ургамалнуудай хойноһоо харууһалга хэхэ үедэ механизированнэ отрядуудай олонхинь жэшээтэ һайнаар ажаллана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой А. М. Харинай отряд 252 гектарта саахарай свёклын ургаса оройдоо найман үдэрэй турша соо элдүүрилжэ шадаһан байба. Зуруud хоорондын газарые эндэхи механизаторнууд хэдэн удаа бамбайлган зөөлэрүүлжэ, ургамалнуудтаа нэмэлтэ тэжээл үгэһэн байна. Тарилгын хойноһоо харууһалха мүрысөөндэ энэ колхоз район соогоо эрхимлэн, бусадта жэшээ харуулжа ябана.

Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ элбэг баян ургаса лаб абахын тулада түрүүшүүлдэл адли бүгэдөөрөө ажалладаг байхын түлөө тэмсэл ябуулнабди. Пропашной трактор бүхэниие нарата үдэрэй турша соо хоёр халаан соо хүдэлгэхэ хэмжээнүүдые абанабди.

Саахарай ба малай тэжээл болохо свёклын, кукурузын, хартаабхын, овощой бүхы тарилгые 4—5 үдэрэй турша соо жэшээтэ һайн болгохо гэһэн зорилго урдаа табинхайбди.

Тиихэдээ гараараршье зарим ажал хэхэ хэрэгтэй болохо. Тиимэһээ свёкло ба овощ ургуулдаг звеногойхидто туһаламжа үзүүлхээр субботник болон воскреснигүүдтэ хабаадалсахыень районойнгоо бүхы ажалша зониие уряалһан байнабди.

Пропашной бүхы ургамалнуудай тарилгын ниитын шалгалта июлиин хоёрдохи арбан хоногой эхеэр үнгэргэхэбди; тэрэ шалгалтынгаа дүн гаргахадаа, гансашье, тарилгын али зэргэ сэбэр байһые бэшэ, мүн һуурин газарнуудай, фермэнүүдэй али зэргын сэбэр байһые хараадаа абалсахабди. Буртаг үбһэ шаралжаа хаанашье ургажа, даража байха ёһогүй!

Пропашной ургамалнуудай тарилгын хойноһоо харууһалха хэрэг ажахы бүхэндэ жэшээтэ һайнаар табиха гэһэн дайшалхы зорилго урдамнай байна.

Малай шэмэтэ тэжээл суглуулха гол эшэ үндэһэн манай эрхэ байдалда боложо үгэгшэ—кукурузада анхаралаа ехээр табихабди. Яахадааб гэхэдэ, 160 мянган тонноһоо доошо бэшэ силос мүнөө жэл дараха түсэбтэйбди. Сенаж бэлдэхын, үбһэ искусственна аргаар хатаахын, үбһэнэй гурил бэлдэхын хажуугаар силос ехээр дараад байхадаа, бидэнэр адуу малаа ерэхэ үбэл бардам хүрэхэ тэжээлээр хангажа шадахалди.

Хүн зон лэ уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шададаг ха юм. Тиимэһээ партийна организацинууд механизаторнуудай ба тариашадай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриие мүнөө улам шангадхажа. Түрүү дүй дүршэл бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхын тулада материальна ба моральна урмашуулгын элдэб янзын арга хэрэглэжэ байна.

Пропашной ургамалнуудай хойноһоо жэшээтэ һайн харууһалга хаа хаанагүй хэхын тулада, поли бүхэнэйнгөө элбэг баян ургасаар зоноо баясуулхын тулада социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхыень бүхы тарияшадые уряалнабди.

1971 оной июлиин 2-то болоһон, Курска областиин Советскэ районой ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ба мэргэжэлтэдэй, партийна организацинуудай секретарьнуудай, механизированнэ отрядуудай начальнигуудай зүблөөн дээрэ эдэ уялганууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, абтаһан байгаа.

«Советская Россия» газетэһээ абтаба.

ХАНИ БАРИСААНАЙ, ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ АША ТУҺАДА

Совет-Корейн договорой арбан жэлэй ойдо зорюулагдаһан Москвагай олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан июлиин 5-да болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. И. Воронов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо М. А. Яснов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков болон бусад сугларгшадай президиумдэ һууба. КНДР-һээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Рем Тхэ Дюн, Корейн бусадшье нүхэд суглаанай президиумдэ баһа һуулсаба.

Хоёр ороной хоорондохи аха дүүгэй харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ энэ договор шэнэ хуудаһа нээжэ үгөө, тэрэ харилсаа холбооe бүри нягта болгоо юм, марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые баримталһан манай арадуудай хани барисаае улам бэхижүүлхэдэ туһалаа юм гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков элидхэл хэхэ зуураа тэмдэглэбэ.

КНДР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Рем Тхэ Дюн хоёр ороной арадуудай хоорондохи заншал болоһон харилсаае хүгжөөхэдэ энэ договор ехэ удха шанартай гээд үгэ хэлэхэ зуураа тэмдэглэһэн байгаа.

Улаан-Баатарта совет выставкэ нээгдэбэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой ниислэл хотодо худалдаа наймаанай-промышленна совет выставкэ нээгдэбэ. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНР-эй Арадай Агууехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу, республикын партийна, гүрэнэй ба ниитын ажал ябуулагшад выставкэ нээлгын баярай ёһололдо хабаадалсаба.

СССР-эй МНР-тэ байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд С. Н. Шетинин сугларагшадта баяр хүргэбэ.

Энэ выставкэ Советскэ Союзай арадуудай туйлаһан толотомо амжалта элн тодоор харуулна гэжэ МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Гомбожав хэлэбэ.

Ю. Цеденбал, Ж. Самбу, МНРП-гэй ба Монголой правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд выставкэ хараһанайнгаа һүүлээр хүндэтэ айлшадай дэбтэр соо бэшэг бэшэжэ орхиһон байна.

Оронойманай заха хизаар бүриһөө

Лётчик-космонавтнууд Г. Т. Добровольскиин, В. Н. Волковой, В. И. Пацаевай гэнтын аюулда дайрагдажа наһа барааһандань гүнзэгы гашуудалаа мэдүүлһэн бэшэгүүд болон телеграмманууд Москвада, КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, СССР-эй Верховно Соведтэ, СССР-эй Наукануудай академидэ, Эб найрамдал хамгаалгын совет комитедтэ, түбэй газетэнүүдэй редакцинуудта, радио ба ТАСС-та мүнөөшье хүрэтэр абтажа үргэлжэлһөөр. Тэрээгээрээ гүн гүнзэгы уйдхар гашуудалаа оронойманай зон элирхэйлэн мэдүүлжэ байна. Замбуулин дайдые зоримгойгөөр шудалжа, зүрхэнэйнгөө эгээ һүүлшын сохисо хүрэтэр дайшалхы уялгаяа дүүргэһэн, Эхэ оронойнгоо харюусалгатайшье, хүндэтэйшье даалгабариие үнэн сэхээр дүүргэһэн хүбүүдэйнгээ арюун дурасхаалай үмэнэ оронойманай зон толгойгоо дохино.

Хүдэлмэришэд, инженернүүд, эрдэмтэд, колхознигууд, сэрэгэй алба хэгшэд, партийна организацинууд, завод ба фабрикануудай коллективүүд, зохёохы ажалай союзуудай түлөөлэгшэд, студентнүүд, багшанар, һургуулиин һурагшад—олон түмэн совет хүнүүд ажабайдалай түлөө, улад зоной түлөө, ерээдүйн һайн һайхан байдалай түлөө агуу ехэ габьяа харуулһан баатарнуудай дурасхаалые оронойманай бүхы заха хизаарта тон хүндэтэйгөөр тэмдэглэжэ байнал.

Зоной гансашье гашуудажа байһаниинь бэшэ, мүн замбуулинай дайда шэнжэлэгшэд Эхэ оронойнгоо эрэлхэг хүбүүдэй түлөө омогорхожо байһаниинь тэдэ бэшэг телеграмманууд дээрэһээ эли боложо үгэнэ.

Буряадай АССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси

РЕСПУБЛИКЫН НЮТАГАЙ СОВЕДУУДЭЙ ХУДЭЛМЭРИИЕ КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫ ШИИДХЭБЭРИИН ҮНДЭҺӨӨР ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХА

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, депутат нүхэр Б. С. СЕМЕНОВОЙ элидхэлһээ

Нүхэд депутатууд! Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси гайхамшаг үе сагта боложо байна. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын хүдэлмэреэ дүүргэһээр хоёр үлүүтэй һара үнгэрөө. Ээлжээтэ партийна съезд наймадахи түсэбтэ табан жэлэй дүнгүүдые гаргаа, коммунизм байгуулха асари ехэ программа хараалаа, юһэдэхи түсэбтэ табан жэл тушаа Директивэнүүдые баталаа. Манай республикын ажалшад бүхы совет арад шэнги түрэл ленинскэ партиингаа съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые угаа ехэ һонирхолтойгоор ба омогорхолтойгоор угтаа, тодорхой хэмжээнүүдые хараалаад, тэдэнние дүүргэжэ эхилээ. Үйлэдбэриин ба политическэ үзэгдөөгүй ехэ дэбжэлтэ болоно, бүгэдэ арадай мүрысөөн дэлгэрээ, 1971 оной — шэнэ түсэбтэ табан жэлэй нэгэдэхи жэлэй арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар, болзорһоонь урид дүүргэхэ хэмжээнүүд абтана.

Союзна ба автономито республиканууд Верховно Соведүүдэй, мүн нютагай Соведүүдэй һунгалтын энэ оной июниин 13-да политическэ ба ажалай дэбжэлтын үедэ болоһон тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Бүхы орон дотор шэнги манай республикада һунгалта эмхитэйгээр үнгэрөө. Һунгагшад ехэ эдэбхи хэшээлтэй байжа, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгөө. Республикын ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ 8200 гаран депутат һунгагдаһан байна. Республикын Верховно Соведэй депутадуудаар 137 хүн гү, али урда һунгалтынхида орходоо 10 депутат олоор һунгагдаһан байна. Һунгалтын дүнгүүд хадаа КПСС-эй, Совет правительствын дотоодын ба гадаадын политикые, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые совет хүнүүдэй хүсэдөөр һайшаан дэмжэжэ байһые гэршэлэн харуулна.

Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй шэнэ состав хадаа ажахын, социально-соёлой байгуулалтын, хүн зониие соёлой, ажаһуудалай талаар хангалгын, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнуудые үдэр бүхэндэ шиидхэхэ зэргэтэй болоно.

Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэриие саашадань һайжаруулгада партиин XXIV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл соо, съездын резолюци соо ехэ анхарал хандуулагдаа, һүүлэй жэлнүүдтэ Соведүүдэй хэһэн хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгтөө. Съездын резолюци соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Партиин хэмжээнүүдые абаһанай ашаар ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулга бүри эдэбхитэй, олон янзын болоо, ажахын ба соёлой байгуулалтын гол һалбаринуудай ажал хэрэгэй хойноһоо тэдэнэр бүри ехээр хиналта хэдэг болоо. Соведүүд өөрынгөө үүргые бүри хүсэдөөр бэелүүлхэ, экономико ба соёлые хүгжөөлгэдэ, арадай байдал һайжаруулгада бүри ехээр нүлөөлхэ, хүн зониие социально-ажаһуудалай талаар хангалгын, ниитын гүрим сахилгын асуудалнуудые бүри оролдосотойгоор эрхилхэ ёһотой гэжэ съезд тоолоно».

Нүхэд депутадууд! Совет гүрэнэй политическэ үндэһэ һууринь, тэрэнэй демократическа шэнжэ шанарай эгээн лэ хүсэд бэелэл арадай засагай органууд — гүрэнэй ба ниитын организацинуудай шэнжэ шанарые тларуугаар нэгэдэһэн ажалшадай депутадуудай Соведүүд болоно. Манай орондохи засаг түрэ город ба тосхонуудай ажалшадта хамаадана. Хуули гаргалгын ба гүйсэдхэхы засагые нэгэдүүлхэдээ, Соведүүд манай ниитэ арадай гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ үргэн олон арад зоной эдэбхитэйгээр хабаадалсаха арга боломжо олгоно гээд СССР-эй Конституци соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Ажахын ба соёлой байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө Соведүүдэй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ зорилготой хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые һүүлэй жэлнүүдтэ партиин абаһан тухай элидхэлшэ саашадань тогтожо хэлэһэн байна. Районно, городской, сельскэ ба поселково Соведүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ үргэдхэгдөө. Хэдэ хэдэн шухала партийнэ документнүүд, хуулинууд баталагдан абтанхай. Тэрэ тоодо, «Ажалшадай депутадуудай сельскэ ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай» (1967 он), «Ажалшадай депутадуудай районно ба городской Соведүүдэй хүдэлмэри саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» (1971 оной март) КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнууд тусгаар һуури эзэлнэ. Эдэнэр ажалшадай депутадуудай сельскэ, поселково, районно ба городской Соведүүдэй гол эрхэ ба уялганууд тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай үндэһэ һуури боложо үгэһэн байна. Ажалшадай депутадуудай сельскэ, районно, городской Соведүүдэй материально-мүнгэн сангай баазые бэхижүүлхэ тухай ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй тогтоол, бусад зарим документнүүд абтаһан байха юм.

Партиин Центральна Комитедэй заабаринуудые бэелүүлэн, Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые партиин областной, городской, районно комитедүүд, тэрэшэлэн республикын Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет абаһан байна. Эдэ асуудалнууд КПСС-эй областной комитедтэ, хэдэ хэдэн районно комитедүүдэй бюрогой заседанинууд болон пленумүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ; сельскэ, сомоной, поселково, тэрэшэлэн аймагай, районно ба городской Соведүүдые бэлэдхэл ехэтэй кадрнуудаар хангаха хэмжээнүүд абтаһан байгаа. Совет хүдэлмэриин кадрнуудые бэлдэхэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ, тэдэнэй һуралсал эмхидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет Соведүүдэй хүдэлмэри тухай тоосоонуудые хаһа саг соонь хаража үзэдэг, Соведүүдэй хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл согсолхо, тараан дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бүри ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Соведүүдэй материально-мүнгэн сангай баазые бэхижүүлхэ зарим хүдэлмэри мүн лэ хэгдээ.

Наймадахи түсэбтэ табан жэлэй даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ республикын ажалшадые элсүүлэн эмхидхэлгын Соведүүдэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болохо байһан тухай элидхэлшэ хэлээ. Тиихэдээ түсэбтэ табан жэлэй дүнгүүдээр хэдэн тоонуудые элидхэлшэ һануулһан байна. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн табан жэлэй турша соо 64,6 процентээр нэмээ. Промышленна продукциин ургалтын 81 процентнь ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар абтаһан байха юм. Промышленна предприятинуудай ашаг олзонь эрид ехээр дээшэлһэн байна.

Газар тариалан, мал ажал бүри болбосоноор эрхилэгдэдэг болоо. 1966—1970 онуудта урдахи табан жэлэйхидэ орходоо 1,2 дахин ехэ хүдөө ажахын продукци абтаһан байха юм. Колхоз, совхозууд хүдөө ажахын бүхы түхэлэй продукци гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргээ.

Долоодохи табан жэлэйхитэй сасуулбал, жэлдээ дунда зэргээр ороохо таряа хурьялга үнгэрэгшэ табан жэлдэ 12, хартаабха абалга — 63, мяха — 24, һү — 22, ноохо — 19 процентээр, үндэгэ абалга — 2,2 дахин нэмэһэн байха юм.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ зорилгоор табан жэлэй турша соо капитальна хүдэлмэридэ бүхы дээрээ 1 миллиард үлүүтэй түхэриг һомологдоо. Тэрэнэй ашаар республикын арадай ажахыдахи үйлэдбэриин фондынууд 1,3 дахин нэмээ.

Республикын хүн зоной материальна байдал саашадаа һайжараа. Табан жэлэй турша соо хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай мүнгэн олзо 54,5 процентээр нэмээ. Мүн энэ үе соо колхознигуудай мүнгэн олзо 45 процентээр, хүн зондо үгтэдэг пенсиин ба тэдхэмжэнүүдэй хэмжээн хоёр дахин нэмэһэн байха юм.

Табан жэлэй турша соо гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараа худалдалга 47,1 процентээр дээшэлээ. Ниитын хэрэглэлэй фонднууд горитойгоор нэмээ. Республика дотор бүхы зургаануудай шатаар табан жэлэй турша соо 1.300 мянга шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдаа. Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалга нилээд һайжарһан байна.

Табан жэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудаар манай республикын 2040 түрүүшүүл СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа. Тэдэнэй дундаһаа эгээл эрхимүүдынь — 10 хүн Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Тэдэнэй дунда Соведүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй бии байһые бидэнэр һаналаа ханангаар тэмдэглэнэбди.

Шэнэ табан жэлэй нэгэдэхи жэлдэ республикын предприятинуудай, колхоз, совхозуудай коллективүүдэй һайнаар хүдэлжэ эхилһэн тухай элидхэлшэ саашань хөөрөө. Партиин XXIV съездын, тэрэнэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй хүндэлэлдэ зорюулан, бүгэдэ арадай социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, промышленна предприятинуудай коллективүүд товарна продукци худалдаха табан һарынгаа түсэбые энэ оной июниин 1-нэй байдалаар 103 процент дүүргээ, түсэбһөө гадуур 10,2 миллион түхэригэй продукци худалдагдаа. Нёдондо жэлэй тус үеынхитэй сасуулбал, продукци худалдалга 16 процентээр нэмээ, ажалай бүтээсэ 13 процентээр дээшэлээ.

Хүдөөгэй ажалшад малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар дүүргээ, хабарай тарилга эмхитэйгээр үнгэргөө, үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэхын тулада сабшалан ба бэлшээри һайжаруулха горитойхон хүдэлмэри хэһэн байна.

Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, мяхан нилээд ехээр абтаа. Тэрэ тоодо шубуунай мяха абалга 141 процентээр нэмээ. Һү һаалга 108 процентээр дээшэлээ. Июниин 1-нэй байдалаар нёдондонойхиһоо олон түл абтаа.

Колхоз, совхозуудай мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм.

Республика дотор капитальна барилга ехээр хэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ манай областной партийна организациин политическэ ба эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэһэнэй, ажалшадай шэн зоригтойгоор хүдэлһэнэй ашаар туйлагдаа.

Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдкомуудай угаа олон асуудалнуудые шиидхэдэг, нютагай Соведүүдтэ совет хүнүүдэй олон янзын асуудалнуудтайгаар хандадаг тухай үгэ хэлэгшэ элидхэлэйнгээ нилээд ехэ хубиие зорюулһан байна.

Соведүүдэй хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэлгын олон жэшээнүүдые дурдажа болохо байна. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын сельскэ Совет ехэ хүдэлмэри хэнэ. Тэрэнэй харьяата газар дээрэ «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд оршодог юм. Эдэ хоёр колхоз үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлэй гол зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэ. Хүдөө ажахын бүхы шухалын шухала хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргээд, ажахынуудай колхознигууд гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбөө горитойгоор үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Сельсовет хадаа колхозуудай правлениин орондо хүдэлэнгүй, харин тэдэнтэй нягта холбоо байгуулаад, колхозой ажабайдалай али бүхы талаар үдэр бүхэндэ һонирходог, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэдэг байха юм. Сельскэ Соведэй 40 депутадай 26-ниинь колхозник, тэдээн сооһоо 10 хүн поли ба фермэнүүд дээрэ ажалладаг байха юм. Тэдэнэр үйлэдбэриин түрүүшүүл болонхой. Саг үргэлжын зургаан комисси бүлтадаа эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Сельсовет хадаа хүн зоной дунда ябуулагдадаг соёлой-ниитын хүдэлмэриин, ажаһуудалай талаар хангалгын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулдаг. Сельскэ Совет ехэ нэрэ хүндэтэй болонхой. Тэрээндэ туһаламжа үзүүлхэ гүйлтатайгаар колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, жиирэй колхознигууд хододоо хандадаг, Соведэй заабари ба шиидхэбэринүүдые ажалдаа хүтэлбэри болгодог. Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Нефед Савельевич Митрофановай ехэ үүсхэл эдэбхи гаргадаг байһые тусгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Ехэ-Куналейн (түрүүлэгшэ нүхэр В. Д. Гребенщиков), Хушуун-Үзүүрэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Д. Д. Дамбаев) болон бусад олон сельскэ Соведүүдэй һайн хүдэлмэриие тэмдэглэмээр.

Республика дотор 13 поселково Совет бии. Тэдэнэй газар дээрэ ой модоной, модо болбосоруулгын, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин, транспортын олон предприятинууд, барилгын организацинууд бии. Һүүлэй үедэ олон поселково Соведэй ажал ябуулга эдэбхитэй болоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гусиноозерско, Усть-Баргузинска, Каменска, Селенгинскэ болон бусад Соведүүдэй предприятинуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр нүлөөлдэг, хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха асуудалнуудые эрхилдэг болоһые тэмдэглэхэ шухала.

Аймагай, районно, городской олон Совет ехэ хүдэлмэри хэнэ. Жэшээлхэдэ, ажалшадай депутадуудай Загарайн аймагай Совет ажахын ба соёлой байгуулалтые, колхоз, совхозуудай, предприятинууд болон организацинуудай ажал ябуулгые хүтэлбэрилгээр хүдэлмэреэ нилээд эдэбхитэй болгоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ полинууд болон сабшалангуудай ургаса горитойгоор дээшэлээ, гүрэндэ ороохо таряа, хартаабха, мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. 1971 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые худалдалга муу бэшээр эмхидхэгдэнэ. Тарялан ба мал ажалай хүшэр хүдэлмэри онһожоруулха талаар хэмжээнүүд абтанхай. Промышленностьнь мүн лэ хүдэлмэреэ һайжаруулаа. Байрын, культурно-ажаһуудалай барилга ехээр хэгдэнэ.

Загарайн аймагай Совет, тэрэнэй гүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Д. С. Санжимитыпов), Соведэй депутадууд, саг үргэлжын комиссинууд, бүхы шахуу сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүд хамаг асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, үүсхэл эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Улаан-Үдын городской, Октябрьска районно, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын хүдөөгэй, Кабанскын болон бусад зарим аймагуудай Соведүүдэй хүдэлмэридэ һайн жэшээнүүд бии.

Партийна организацинуудай хүтэлбэрээр Соведүүд ехэ, олон янзын хүдэлмэри хэнэ.

Сельскэ ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолой, эдэ Соведүүд тухай РСФСР-эй ба манай республикын Верховно Соведүүдэй хуулинуудые хэдэ хэдэн аймагуудта һулаар дүүргэгдэжэ байһан тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Манайда олон сельскэ, сомоной, поселково Соведүүд өөһэдтөө даалгагдаһан горитойхон уялгануудые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ, өөһэдтэнь үгтэһэн эрхые хэрэглэнэгүй. Тэдэнэр эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна, үйлэдбэритэй холбоо багатай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай болон предприятинуудай хэрэгүүдтэ һулаар нүлөөлнэ.

Хэдэ хэдэн аймагай, городуудтахи районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэридэ олон дутуунууд бии.

Дурсагдаһан хэдэ хэдэн Соведүүд ажахын ба соёлой байгуулалтые һулаар хүтэлбэрилнэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна, предприятинуудай, колхозуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэриин дутуунуудые тэсэнэ, хүн зоной зүб зүйтэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангалгатай холбоотой олон асуудал шиидхэлгээр ёһотой үүсхэл оролдолго гарганагүй. Зарим районно ба аймагай Соведэй гүйсэдкомууд хүдэлмэридөө депутадуудые, үргэн олон ажалшадые дутамагаар хабаадуулна. Сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэри шэнэдхэн табилгада зохихо анхарал хандуулнагүй, тэдэндэ һулаар түшэглэнэ. Аймагай, районно ба городской хэдэ хэдэн Соведүүдэй гүйсэдкомуудта һалбаринуудые эрхилдэг таһагуудайнь хүдэлмэри үшөөл һайнаар табигдаадүй.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй хүдэлмэридэхи эдэ дутуунуудые зайсуулха шухала байһан тухай элидхэлшэ саашань тогтоо. Юһэдэхи табан жэлдэ манай республикын үмэнэ табигдаһан зорилгонуудһаа уламжалан, иимэ эрилтэ хэгдэнэ. Нютагай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй баталан абаһан шэнэ документнүүд иимэ эрилтэ табина.

Манай ажахын ба соёлой байгуулалтын амжалтанууд тухай дээрэ хэлэгдээ. Гэбэшье энэ хадаа хаа хаанагүй хамаг юумэмнай һайнаар табигдаа гэһэн удхатай бэшэ. Ниитын газар ашаглалгаар ехэ дутуунууд бии. Олон ажахынуудта, илангаяа Баргажанай, Хориин, Хэжэнгын, Хурамхаанай аймагуудта газар тариалан болбосон бэшээр эрхилэгдэнэ, таряа тарилгын агротехникэ дутамагаар сахигдана. Үрэһэ ургуулан абалга хүсэд гуримшуулагдаагүй байһаар. Олон колхоз, совхоздо экономическа хүдэлмэри муугаар табигданхай. Арьбалалгын гурим сахигданагүй, ажахын тоосоон һулаар пэбтэрүүлэгдэнэ. Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгээр даалгабаринуудаа республикын ба аймагуудай ниитэ дээрээ дүүргэдэг болобошье, энэ түсэбөө дүүргэдэггүй ажахынууд бии. Мүнгэ зөөриин ехээр гаргагдабашье, үнэлагдадаг газарнуудай ургаса хээрын газарайхиһаа тиимэ ехэ дээгүүр байдаггүй.

Энээнэй гол шалтагаан гэхэдэ, хүдөө ажахы үшөөл болбосон бэшээр эрхилэгдэнэ. Тэрэниие хүтэлбэрилгэ КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй, КПСС-эй XXIV съездын заабаринуудта тааралданагүй. Энэ хадаа хамагай түрүүндэ, республикын Министрнүүдэй Соведтэ, Хүдөө ажахын министерствэдэ, ажалшадай депутадуудай олон аймагай Соведүүдтэ, тэдэнэй гүйсэдкомуудта хамаадана.

Нютагай Соведүүд хадаа партийна организацинуудай хүтэлбэрээр өөрынгөө колхозой, совхозой, районой ба бүхы республикын табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэлгэдэ хүдөөгэй ажалшадые элсүүлэн эмхидхэхэ бүхы хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Нютагай Соведүүд мал ажалай байдал һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Бүхы нютагай Соведүүд хүдөөгэй барилгын асуудалнуудые һайнаар эрхилдэг болохо, хүдэлмэриин шанарые шалгаха, барилгануудай болзор соогоо ашаглалгада оролгые хангаха ёһотой.

Нютагай Соведүүд хадаа зохихо министерствэнүүдтэй хамта нютагай ба эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэриие бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо ёһотой.

Арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинууд үнгэрһэн табан жэл соо республика дотор найй 1,8 дахин үргэдхэгдөө гэхэ гү, али мүнөө үеньь 580 комбинат, ателье, мастерскойнууд хүдэлнэ. Улад зондо 170 элдэб янзын туһаламжа, хангалга 1965 ондо үзүүлэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө тэрэ 300-да хүрөө, нёдондо 14 түх. 26 мүнгэнэй сантай элдэб хангалга республикымнай хүн бүхэн абаһан гэхэ гү, али урдахи табан жэлтэй сасуулбал, 4 түхэриг 60 мүнгөөр дээшэлээ.

Гэхэ зуура, хүн зоной ажаһуудалай улам ургажа байгаа хэрэглэмжэ үшөөл мууса хангагдана. Юуб гэхэдэ, зоной захил удаанаар дүүргэгдэнэ, зарим газарта шанар муутайгаар гүйсэдхэгдэнэ, предприятинууд, комбинат, ательенүүдтэ бии байгаа оньһон машина, шэнэ түхеэрэлгэ бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана. Олонхи нютагай Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүд улад зоной гэр һуудалай хэрэглэмжэ хангалгын асуудалда һулаар анхаралаа хандуулна.

Партиин съездын Директивэнүүдэй ёһоор, арадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн шэнэ табан жэл соо 2 дахин, тиихэдэ хүдөө нютагуудта 2,8 дахин дээшэлхэ зэргэтэй. Энэ зорилго дүүргэхэ ябадалда ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд халуун эдэбхи гаргаха, быткомбинадуудай, пунктнуудай хүдэлмэри һайнаар эмхидхэлсэхэ уялгатай. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинууд илангаяа хүдөө нютагуудта улам олошоруулагдаха, тиихэдээ гансал гүрэнэй хүсөөр бэшэ, харин нютагай ажахынуудай мүнгэн һомологоор барилга хэгдэхэ ёһотой. Колхоз, совхозой түб һууринда, мүн бусад томо хүдөө тосхон бүхэндэ ойрын 2-3 жэлэй туршада ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат гү, али филиал бодхоохо гэһэн тодорхой зорилго табигдана.

Коммунальна ажахынуудай хүдэлмэри һайжаруулха, хото, хүдөөгэй һуурин тосхонуудые улам үргэдхэхэ, болбосон түхэлтэй болгохо талаар юунэй туйлагдаһан, ямар дутагдалнуудай бии байһан, Соведүүдэй саашанхи зорилгонууд тухай нүхэр Семенов тогтон хэлэбэ.

Худалдаа наймаа, хамтын эдеэ хоол улам үргэдхэхэ, арадай гэгээрэлые, элүүрые хамгаалгые бүри саашадань һайжаруулха асуудалнууд нютагай Соведүүдэй анхаралда табигдадаг шухала зорилгонуудай ехэхэн хубинь болоно.

Худалдаа наймаа дэлгэрүүлхэ табан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэжэ, урдахи табан жэлэйхиһээ нэгэ хахад дахин шахуу ехэ элдэб эд бараан, эдеэ хоол арад зондо худалдагдаа. Гэхэ зуура, улад зоной улам ургажа байгаа хэрэглэмжэ худалдаа наймаанай, хамтын эдеэ хоолой эмхинүүдэй зүгһөө үшөөл дутууса хангагдана. Хүнэй эрилтые хэрэгтэй соонь хангама элбэгээр гаргагдадаг эд бараануудай зарим газарта таһалдадаг ушар бүришье тэсэшэгүй дутагдал болоно. Республикын Худалдаа наймаанай министерствын, Буркоопсоюзай хүтэлбэрилэгшэдэй өөһэдынгөө мэдэлэй эмхи зургаануудта эрилтэ багатайгаар хандадаг дээрэһээнь дутуу дунданууд саг дороо усадхагданагүй, культурнаар, болбосон зохидоор ажалшадай дунда наймаа ябуулха хэрэг үшөөл һулаар эмхидхэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ тобшолон хэлэбэ. Аймагуудай, город, районуудай, сельскэ, сомонуудай Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдкомууд хадаа худалдаа наймаанай, хамтын эдеэ хоолой предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэри даамгайгаар хинан шалгаха, зохихо туһаламжа үзүүлхэ, илангаяа худалдаа наймаанай кадрнуудые шэлэн олохо, һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй.

Арадай элүүрые хамгаалгада гүрэн түрэмнай хүсэ, зөөри жэлһээ жэлдэ улам ехээр зорюулна. Ганса манай республикын жэшээ дээрэ абаад харабал,— гээд нүхэр Б. С. Семенов тодорхойлно,— һүүлэй табан жэл соо бюджедэй һомололго 60 процентээр нэмээ, капитальна барилгада 2 дахин ехэ мүнгэн ашаглагдаа. Тэрэнһээ гадна, предприяти, колхоз, совхозуудай зүгһөө горитой мүнгэн зөөри элүүрые хамгаалгын эмхинүүдэй шэнэ барилгануудта зорюулагдана.

Эды ехэ арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Больница, амбулаторинуудта эмшэдэй кадрнууд дуталдана, олоор һэлгэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, манай республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын эмхи зургаануудта һүүлэй табан жэлэй туршада 951 врач хүдэлхэеэ ерэһэн, харин тэдэнэрэйнь 605-нь һөөргөө ябашаһан байха юм. Эмшэдэй һэлгэсэлдэдэг, олоор дуталдадаг ушар шалтагаануудай нэгэниинь гэхэдэ, нютагай Соведүүд медицинын хүдэлмэрилэгшэдые гэр байдалаар һулаар хангана. Гэхэтэй хамта, хүдэлхэеэ ерэһэн мэргэжэлтэдтэ гэр байра үгэхэ, ажаһуудалайнь хэрэглэмжэ хангаха арга боломжо манда яһала бии.

Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй диилэнхи олонхинь арад зоной элүүр энхын түлөө бүхы хүсөөрөө, шадабари мэргэжэлээрээ оролдоно, хүнүүдэй үбшэлхэ, наһа бараха ушар урда урданайхиһаа үсөөн болоожо байнхай. Тиибэшье эмнэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үгы гэхын аргагүй. Зарим хүдөө нютагуудта кадрнуудай дуталдадаг дээрэһээ фельдшерско-акушерскэ пунктнууд мууса хүдэлнэ, мал харууһалжа, модо бэлэдхэжэ, агнуури хэжэ һуурин тосхонуудһаа холуур ажаһуудаг зондо медицинын туһаламжа багаар үзүүлэгдэнэ. Ариг сэбэр сахилгын алба ябуулдаг эмхинүүд үшөөл һулаар хүдэлнэ, арад зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулнагүй. Нютагай Соведүүдэй тогтоолоор жэл бүри соносхогдодог «Ариг сэбэрэй, болбосон байдалай һара» олонхи газарта ёһо тэдысэ үнгэргэгдэнэ. Газар үһаа үйлэдбэриин, ажаһуудалай хаядаһаар бузарлаха ябадалтай тэмсэхэ тогтоол шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо медицинын хүдэлмэрилэгшэд, нютагай Соведүүд, эдэбхитэд шанга хиналта ябуулнагүй, тогтоогдоһон ёһо гуримые хазагайруулһан хүнүүдтэ, тушаалта нюурнуудта зохихо хэмжээн абтанагүй.

Эдэ болоод бусад дутагдалнуудые эрид усадхаха шухала. Элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанууд, нютагай Соведүүд хиналта шалгалтын, өмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, арад зондо медицинын туһаламжа улам саашадань һайжаруулхын тулада «РСФСР-эй арад зоной элүүрые хамгаалха тухай» хуулияр олгогдоһон эрхэ түлөөлэлгэсэ дүүрэн хэрэглэхэ зэргэтэй.

Саашань нүхэр Б. С. Семенов дороһоо ургажа ябаһан залуу үетэниие һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар нютагай Соведүүдэй, арадай гэгээрэлэй таһагуудайнь хэжэ байһан хүдэлмэри, урдахи зорилгонууд тушаань тогтохо зуураа, депутадуудай гол анхарал шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутуу дунданууд та хандуулба. Юуб гэхэдэ, үхибүүдэй һургууляа хаядаг, муугаар һурадаг ушар үшөөл олон дайралдаһаар. Гэбэл 1969-70 онуудай һуралсалай жэлэй туршада бүхы һурагшадай 2 процентнь һурахаяа болиһон, 4,6 процентнь хангалтагүйгөөр һураһан байна. Хамтын байра, интернадуудаар, столово, буфедүүдээр республикымнай һургуулинуудай орой хахадынь үшөө хангагдаагүй. Һургуули, хамтын байрануудые предприяти, колхоз, совхозуудай хүсөөр бариха тухай партиин обкомой, Министрнүүдэй Соведэй тогтоол хангалта багатайгаар дүүргэгдэнэ. Захааминай, Түнхэнэй, Прибайкалиин, Баунтын, Яруунын аймагуудай колхоз, совхозууд, промышленна предприятинууд һургуулинуудай барилгада хабаададаг үүсхэлээ һүүлэй үедэ һуларуулһан байха юм.

Шэнэ табан жэл соо һургуулинуудай байшангуудые шэнээр бариха хэрэгтэ 31 миллион түхэриг хараалагдана. Нютагай Соведүүдэй зорилго хадаа арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ халуунаар хандажа, һурагшын нэгэ класста хоёрдохи жэлээ һууха, һургууляа хаяха ябадалтай шууд тэмсэхэ, ажал хүдэлмэриин, гэр һуудалайнь талаар, багшанарта таарамжатай байра байдал олгохо талаар ехэхэн оролдолго үүсхэл гаргаха уялгатай.

Клуб, библиотеканууд, соёлой байшан, кинотеатрнуудай хүдэлмэри дээрэ элидхэлшэ тогтохо зуураа, арад зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, гэгээрүүлэн болбосоруулха талаар нютагай Соведүүд соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай үүргэ үүсхэлые ашагтай һайнаар эмхидхэн хэрэглэхые оролдохо зэргэтэй гэжэ онсо тэмдэглэбэ. Үнгэрһэн табан жэл соо олон соёлой гуламтануудай байшангууд баригдажа, хэдэ хэдэн арадай театрнууд ба ансамбльнууд, үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулинууд шэнээр тогтоогдоо. Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр ехэхэн ниитэ-ойлгуулламжын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулагдана. Соёл болбосоролые дээшэлүүлгэдэ телевидени улам ехэ үүргэ эзэлдэг болоо.

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ үүргэ ехэтэй ажалшад, илангаяа интеллигентнэр эдэбхитэйгээр хабаадана. Хүдөө малшад, тарияашадые хангаха талаар һайшаалтай үүсхэл гаргажа, Хориин аймагай Краснопартизанска сельсоведэй Онинoборск тосхоной интеллигентнэр ехэхэн хүдэлмэри ябуулһаниинь мэдээжэ. Тиибэшье энэ мэтэ эдэбхитэйгээр интеллигентнэр хаа хаанагүй хүдэлдэг гэхын аргагүй. Олохон газарта соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд һулаар хүдэлнэ, ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэридэ багаар хабаадана. Зарим газарта хэдэн һараар киношье харуулагданагүй. Саашадаа иимэ дутагдалнуудтай эбсэжэ болохогүй.

Үйлэдбэриин, экономикын саашанхи хүгжэлтэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахатаяа хамта, нютагай Соведүүд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, социальна тэдхэмжын, худалдаа наймаанай, хамтын эдеэ хоолой болон бусад улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ анхаралтайгаар хандажа, Соведэй мэдэлэй газар дээрэхи бүхы ажахы, эмхинүүдэй хүсэлэл, үлүү гараһан хэрэгсэл зөөри нютагай арад зоной аша туһада шадамараар хэрэглэхые оролдохо зэргэтэй. Арадай ажана байдалые һайжаруулха гэһэн шэнэ табан жэлэй гол зорилгоһоо энэ эрилтэ гарана.

Нүхэр Б. С. Семеновой элидхэлэй түгэсхэлэй ехэхэн хуби нютагай Соведүүдэй эмхидхэхы—ниитэ хүдэлмэринүүдтэ зорюулагданхай.

Үнгэрэгшэ жэл республикымнай бүхы Соведүүдэй гүйсэдкомууд хэһэн хүдэлмэриингөө тухай тоосоогоо хээ. Сессинүүдэй үүргэ улам дээшэлээ, тэндэ табигдадаг асуудалнууд удхынгаа талаар хурса, улам гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэгдэдэг боложо байнхай. Саг үргэлжын комиссинууд урданайхиһаа эдэбхитэйгээр хүдэлнэд. Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын аймагуудай, Октябрьска районой, Улаан-Үдэ городой Соведүүд тогтоолнуудай, һунгагшадай захяануудай дүүргэлтэ тухай депутадуудтаа, һунгагшадтаа үргэнөөр мэдээсэдэг.

Һайнаар ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри эрхилдэг Соведүүдые саашань тоолонгүй, энэ шухала асуудалда шүүмжэлхы ёһоор хандажа, үшөөл бии байгаа дутагдалнууд тушаа тогтолтой.

Нэн түрүүндэ Соведүүдэй сессинүүд тогтоогдомол саг болзор соогоо зарлагданагүй. Жэшээлхэдэ, нёдондо Яруунын, Ахын аймагуудай Соведэй сессинүүд 2—3 һараар болодоггүй байгаа.

Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай хүсэн, үүсхэл дутууса хэрэглэгдэнэ, тиимэһээ зарим газарта тэдэнэр бүри мууса хүдэлнэ, ёһо тэдысэ тоологдоно.

Һунгагшадайнгаа урда депутадуудай тоосохо хэрэг гол түлэб һайжаржа байбашье, үшөөл олон газарта хангалтагүй. Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагта 1970 ондо депутадуудай 80, Яруунын аймагта — 70 процентнь һунгагшадайнгаа урда тоосоһон байна.

Соведүүдэй ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые эрид шууд усадхаха гээшэ нютагай засагай зургаануудай зайлашагүй
ла нэгэ зорилгонь болоно. Со
дэй сессинүүдые һайнаар б
эмхитэйгээр үнгэргэхэ тон шу
Юуб гэхэдэ, энэ нютагай засага
дэ зургаан аймагай, городой,
нойнгоо хүгжэлтын шухала асу
да харюусалгатайгаар хандажа,
синүүдые ёһо тэдысэ бэшэ,
шадаал һаа һайн ашаг нүлөө
тайгээр үнгэргэхэ, зүб тогтоол
хэбэри абаха, тэрэнэйнгээ дүү
тын хойноһоо тэмсэхэ зэргэтэй.
Һүүлэй зарлалай нютагай Со
дэй сессинүүд дээрэ хэдэн зүү
үргэлжын комиссинууд һунгаг
тэдэнэй бүридэлдэ 6,5 мянган
тат оролсоно. Комиссинууд
Соведүүдэй арад зонтоёо холбоо
рисаагаа улам бэхижүүлхэ арга
хэсэлынь мүн.
Совет бүхэнэй зорилго — ко
бүхэнэй хүдэлмэридэ бүхы г
дыень эдэбхитэйгээр хүдэлгэхэ
гэдэ комиссинуудай ажал ябу
шадамараар эмхидхэн ударидах
рэг болоно.
Һүүлэй үедэ үнгэрһэн һу
таар республикымнай нютагай
дүүдтэ 8224 депутат һунгагд
хэ гү, али хоёройнь гурбан хуб
нэдхэн һэльбэгдээ. Соведүүдэй
бүхы хүдэлмэриие эмхидхэн ябу
гол хүсэниинь депутадууд һа
ла. гүйсэдхэхэ комитедүүд т
рэй дунда ниитэ-эмхидхэлэй
ралсал-хүмүүжүүлгын горитой
жээнүүдые бэелүүлхэ уялгатай
лөөн, семинарнуудые саг соон
гэргэжэ, депутадуудые уялга,
нүүдтэй танилсуулха, парти, п
тельствын шухала тогтоол шии
рипүүдые ойлгуулха, Совед
үмэнэ байгаа зорилгонуудые
хойлхо шухала.
Депутадуудай хамтаараа хүд
үшөө нэгэ онол арга хадаа һ
тосхонуудтахи, микрорайонуу
депутадуудай бүлэгүүд, үйлэдб
шухала участогууд дээрэ пос
болоно. Мүнөө үень республика
торнай 5,5 мянган депутатска
гүүд эмхидхэгдэнхэй, тэдэнэй
дүршэл согсолон, саашадань
дэлгэрүүлхэ шухала.
Министерствэнүүд болон ве
вэнүүдэй, предприяти, ажахын
хүтэлбэрилэгшэд депутадуудай
тэ, мэдүүлгэнүүдтэ, дурадхал һ
жанууудта анхаралтайгаар саг
харюусаха зэргэтэй. Һунгалтад
лэдхэлэй үедэ ажалшадай ору
захяа һанамжануудые Соведэй
сэдком бүхэн согсолон хараад,
ниие бэелүүлхэ талаар тод
хэмжээнүүдые, саг болзорнууды
талаад, дүүргэлтынь хойноһоо
ха харюусалгатай нюурнуудые
хо уялгатай.
Ниитын эмхинүүдые хүдэлм
шадамараар элсүүлдэг лэ за
зургаанууд улам амжалтатайгаа
дэлдэг гэжэ дүй дүршэл харуу
Соведүүдэй гүйсэдкомуудай дэ
хи комиссинуудта, штатнабэшэ
һагуудта, бусад һайн дуранай
тын эмхинүүдтэ мүнөө үень 93
ган эдэбхитэд хабаадана. Энэ
хүсэ хэрэглэхэ талаар Улаан-
городской Соведэй, Бэшүүрэй, М
Шэбэрэй, Загарайн, Хяагтын а
гай Соведүүдэй гүйсэдкомууд
гаяа һайн жэшээ харуулнад.
шье зарим газарта ниитын хүс
хидхэн хэрэглэхэ талаар би
юумэн хэгдэнэгүй.
Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комит
дэй хүтэлбэрилэгшэдые эрдэм һ
сал һайнтай, зондоо хүндэтэй,
хидхэхы ажалай дүй дүршэл
тэй кадрнуудаар хангаха талаар
лэй жэлнүүдтэ ехэхэн хүдэл
ябуулагдаа, саашадаашье ябуу
ха байна.
Бүхы Соведүүдэй хүдэлмэри
нөө сагай эрилтын ёһоор эмх
ударидаха талаар республикын
нистрнүүдэй Совет яһала ү
оролдолго гаргабашье, үшөөл
дутагдалтай. Ажахын болон
культурын байгуулалтые уда
хүтэлбэрилхэ, нютагай Совед
онол аргануудые нарижуулан
жаруулха хэрэгтэ туһаламжа һ
үзүүлнэ. Соведүүдэй гүйсэдхэхэ
митедүүдэй тоосоо түргэ түргэн
надаг болобошье, абтаһан тог
нуудай дүүргэлтын хойноһоо х
та мууса ябуулна гэжэ хэлэхэ
тэй.
Ажалшадай депутадуудай С
дуудэй хүдэлмэри тухай олон а
далнууд Верховно Соведэй Пр
диумэй заседанида һүүлэй хоёр
лэй туршада зүбшэн хэлсэ
Байгша оной январьда Верховно
ведэй Президиум, Министрн
Совет сельскэ, сомоной, посе
Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй рес
ликанска зүблөө үнгэргэжэ, нют
Соведүүдэй зорилгонуудые үрг
зүбшэн хэлсээ һэн. Верховно
ведэй Президиум нютагай Сове
дэй хүдэлмэриие саашадань һай
руулха талаар оролдолго гарга
тодорхой туһаламжа үзүүлхэ ха
тай.
Тус сессиин зүбшэлдэ табиг
асуудал дэлгэрэнгыгээр зүбшэн
сэгдэжэ, нютагай Соведүүдэй с
шанхи зорилго тодорхойлогдохо
һандань этигэдэнэ. Партиин об
ной, районно организацинуудай
тэлбэри доро ажалшадай депут
дай Соведүүд КПСС-эй XXIV
дын түүхэтэ шиидхэбэри
дүүргэхэ, шэнэ табан жэлэй
сэб амжалтатайгаар бэелүүлхэ
тэ хубитаяа оруулхын тулада
шадалаараа оролдохо байһандань
дахымни зүбшөөгыт, — гээд Б.
Семенов элидхэлээ түгэсхэһэн

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ ХУБИСХАЛАЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ДАЙШАЛХЫ ХАНИ БАРИСААН

(1921 ондо морин сэрэгэй тусхай Сретенскэ бригадын Монголой арадай хубисхалша армитай хамта тэмсэһэн тухай дурсалга)

1920 оной ноябрь һарада Забайкали бүхы дээрээ Японой булимтаргшадһаа, Семеновтонһоо сүлөөлэгдөө һэн. Хитадай хилэ шадар болоһон һүүлшын дайн байлдаануудд дүүргэбэ. Морин сэрэгэй тусхай Сретенскэ бригада энэ дайнда хабаадалсаа бэлэй. Би энэ бригадада ябалсаһан хүм.

Доодо-Саһатада нэгэ бага амарха гэһэн главна командалагшын захиралтын ерэхэдэ, эсэшэһэн сэрэгшэдэй баярлаһан, хүхилдэһыень энэ хуудаһануудта дууһан ягаад бэшэхэбши даа. Доодо-Саһашада, удаань Үкурей гэдэг станцида ойро зуураханa амарһанай һүүлээр шэнэ добтолгодо бэлдэжэ эхилээ һэмди. Үбэлэй хүйтэн саг. Тиимэшье һаань, бэлэдхэл ехээр хэдэг байбабди. Манай бригадада сэрэгшэд нэмээ, бусад бүхы хэрэгсэлнүүдые абаабди.

Манай амаралташье дүүрэжэ, вагондо юумэеэ ашажа, Петровско Завод тээшэ шэглээ һэмди. Тэндэһээ бэшүүрээр Монголой хилэ шадар байһан Троицкосавск, Хяагта тээшэ дабшабабди. Эдэ һууринуудта сэрэгшэд айлнуудта байлгагдаха байгаабди. Белокопытов бидэ хоёр Нояркова гэжэ хүгшэнэйдэ байрлаа һэмди. Энэ хүгшэн томо болоһон хүбүүн басаган хоёртой һэн. Василий Григорьевич гэжэ хүбүүтэй, Анна Григорьевна гэжэ басагатай. Энэ хүгшэн гансаараа байдаг һэн. Басаганиинь Хяагтада, хүбүүниинь Сүхэ-Баатарай армида алба хэдэг бэлэй. Маанадай эндэ байха үедэ хүбүүниинь 2—3 дахин лэ ерээд ошоо һэн. Түрүүн ерэхэдэнь, энэ хүнтэй бидэ танилсаа һэмди. Сүхэ-Баатарай оршуулгашан гэжэ мэдээбди. Эрдэмтэй, һургуулитай энэ хүн монгол хэлэ тон һайн мэдэхэ байһан юм.

Иигээд лэ манай сэрэгшэдэй албан үнгэржэл байба. Бидэнэр хэзээдэ бэлэн байдаг һаабзабди даа. Монголой Арадай-революционно армитай сугтаа барон Унгернын сэрэгшэдые үй бута сохихо ёһотой байгаабди.

Унгернын сэрэгшэд манай бригадын байһан хилэ тээшэ дүтэлжэ ябана гэһэн дохёо армиин штабһаа ерээ. Хилэ дээрэхи харуул шангадхаха захиралта абтанхай. Тиигэһээр байтар уданшьегүй унгернынхид хилэ тээшэ дабшана гээшэнь зүб байба. Тиимэһээ хүн зоной аюулгүйе хангаха хэмжээнүүд абтаа: зониие эндэһээ зөөлгэхэ хэрэгтэй болоо, үнэтэ зөөри хэрэгсэлые аршалха мэтын хүдэлмэри ябуулагдаа һэн. Дээдэ-Үдэ тээшэ мори тэргэтэй ашаанууд һубарижа эхилбэ. Эдээниие харахада, досоо үбдэхөөр һэн даа. Зариман городһоо гаража ошохоёо таһа арсаа. Хүлгөөтэй байдал тохёолдонхой. Полкнууд өөһэд өөһэдынгөө һуури эзэлэнхэй. Эритэ мэсэ барижа ороходо байһан дайсадые тэрээгээрнь лэ угтахаар бэлдэнхэйбди. Унгернын сэрэгшэд хилэ тээшэ түргэнөөр дабшадаг байба. Түрүүн ябаһан морин сэрэгшэдынь манда добтолжо ороо һэн. Хяагтаһаа хүн зоной хүсэд гаража ошоодүй байхадань, дайн байлдаанууд эхилээ бэлэй. Урдаһаань харюу үгэжэл байхадашни, шэнэ шэнэ хүсэ дайсан хаяжал байха юм. Эдэнэр Хяагта Троицкосавск хоёрые заатагүй эзэлжэ һалаха хүсэлэнтэй, иигэтэрээ шунахайраа. Манда хамараа сохюулхадаа унгернынхид добтолгоёо зогсоохо баатай болоо һэн. Энэ дайнда эдэнэр нилээд ехэ хүсэеэ гээгээ.

Түгшүүрилтэй һүни. Бароной морин сэрэгшэдэй зариманиинь маниие хүреэлхэ һэдэлгэ хэжэ байна гэһэн мэдээ тагнуул асараа һэн. Бидэнэршье миин байгаагүй һаабзабди даа. Ехэ хүсэ хаяжа, манай һүр дараха гэжэ дайсан ядаад, һүүлдэ өөһэдынь дайшалхы һүлдэньшье ээлтэй болобо һэн ха. Манай хамгаалалга руу сүмэ ороxо һэдэлгэ хэды хээшье һаа, бароной сэрэгшэд юумэ туйлажа шадаагүй һэн. Эндэ хүшэр хүндэ дайн байлдаанууд болоо даа. Алишье талаһаа олон сэрэгшэд алуулаа. Иигэһээр байтарнай, добтолгодо ороxо захиралта ерэбэ. Добтолжо орообди. Бароной сэрэгшэд сошормогдожо, бүхы юумэеэ хаяад, гэдэргээ сухарижа эхилбэ. Дайнай харгыгаар элдэбын юумэн дайралдадаг байба. Нэгэ тэмээндэ ганзагалһан ехэ сумаа соонь томо гэгшын бурханай дүрэ байгаа агша бэлэй. Гээлтэдэ ороһон сэрэгшэдээ бурханай заяагаар хүсэлдүүлхэ, илалта туйлаха һанаатайл байгаа юм бэшэ гү гээд плендэ абтагшад манда хэлээ һэн.

Главнакомандалагша бароной сэрэгшэдые мүрдэжэ, хилэ нэбтэрхэ захиралта гаргаа һэн. Энээнэй урда тээ ехэ бэлэдхэл хэгдээ. Тэрэ һүни нэгэшье хүн унтаагүй. Байрадаа ерэжэ, тон шухала юумэнүүдээ абааб. Эндээ үлэхэ Белокопытов гэжэ нүхэртэеэ гараа барисалдабаб. Минии эхэ мэтэ болоһон гэрэй эзэн хүгшэн, тэрэнэй басаган үхибүүдтэеэ булта унтажа байгаа. Теэд тэдэниие һэрюулхэеэ тэбшэжэ ядаад лэ мордоо агша бэлэйб. Үүрэй сайгаадүй байхада бидэнэр замда гараад ябаабди. Иигээд лэ Монголой газар дээрэ гараа һэмди.

Гэдэргээ сухарихадаа, барон Унгернын сэрэгшэд Сүхэ-Баатарай сэрэгшэдтэй дайлалдаһан байгаа. Үргөөгэй дардам харгыгаар бидэнэр урагшаа дабшанабди, урагшаа дабшанабди. Монголой талын үрэншье гээшэнь аргагүй даа.

Уданшьегүй дайсантай тулалдажа эхилбэбди. Бароной сэрэгшэд нэгэ манайхидта, нэгэ Сүхэ-Баатарай сэрэгшэдтэ добтолхо юм. Шахардуу байдалда ороходоо барон сухалдажа, тэбдэжэ эхилээ ха. Дайлалдаһаар урагшаа дабшанабди. Унгернынхид хүреэлэгдэжэ эхилбэ. Үсэд шангаар эсэргүүсэнэ, теэд тэрэнь ямаршье туһа хүргэнэгүй. Иигэ иигэһээр Юрөө гэжэ голдо дүтэлжэ ерээд зогсобобди. Наратай сэлмэг үдэр. Моридойнгоо эмээл абаад табибабди. Өөһэдөө эдеэгээ бэлдэжэ эхилэнхэйбди. Тойроод бүхы юумэнэй харагдахаар жэгдэ тала. Харуулшад табигданхай байгаа һааб даа. Тэрэ үдэр болоһон хэрэг үйлэнүүдые тоолохо болоо һаа, барагдашагүй һэн бэзэ. Тиин нэгэл ушар тухай эндэ дурдая. Үдын хойно даалин бүдөөр хүреэлээтэй повозкотой тэргэтэй нэгэ монголые манай заставада асарба. Документнь хуул зүб хэбэртэй. Оршуулагшамнай юумэ доброослонхойл бэлэй. Тиигэжэ байтараа һэжэг түрөөд, нэгжүүл хээ ха. Повозкодоронь нюусаар зохёоһон һомотой буунууд, мүнгэн эдлэлнүүд байба. Тэрэ хүниие мүрдэхэдэнь, баян гэгшын монгол барондо эдэ юумэнүүдые абаашажа, Сүхэ-Баатартай тэмсэхэдэнь туһалха хүсэлэнтэй ябаһан байба. Манай лагериие унгернынхид байна гэжэ һанаад орожо ерээ юм хаш.

Наран тонгойхо тээшээ боложо байба. Манай тагнуулшад унгернынхидэй 40 морин сэрэгшэдые асаржа ерэбэ. Эдэнэй дунда бага зиндаанай хоёр офицер, отрядай командир капитан Корнаков гэгшэд байлсаба. Мүрдэлгэ хэжэ оробо. Маанадһаа 7—8 модоной газарта эдэнэр байһан байгаа. Корнаков гэдэгынь зонуудтаа ехэ шэрүүн, халтал буруу юумэ хээ һаань буудадаг һэн гэжэ мүрдэлгэһөө элирбэ. Эдэнэр юундэ эндэ ябааб гэхэдэ, баронһоо тэрьедээ. Манай газар дээрэ ерэжэ, таряашадые суглуулжа, олон сэрэгшэдтэй болом-

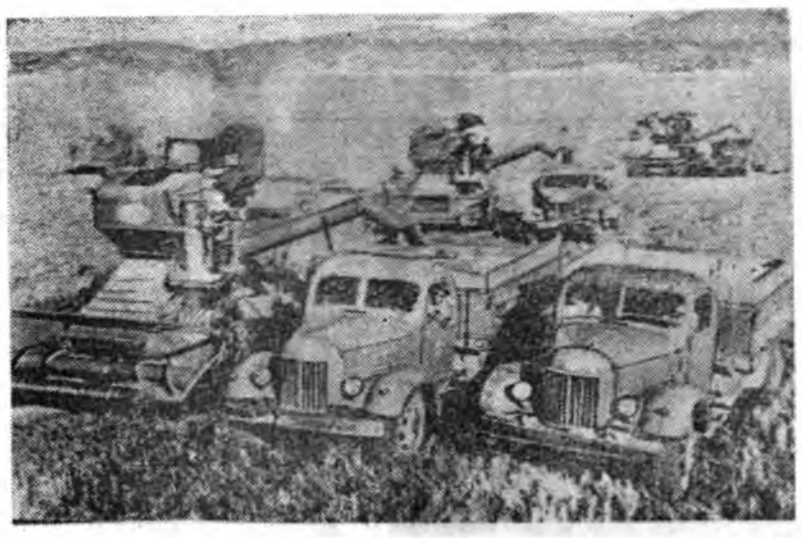

МНР-эй госхоз ба хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд һүүлэй жэлнүүдтэ орооһо таряа ехээр эрхилдэг болоожо байнхай.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: таряа амяарлан хуряалга.
«Монгол улас» гэжэ альбомһоо абтаба.

сооро дахин дайлалдаха хүсэлэнтэй ябаһан байба.

Үглөөдэрынь моридоо эмээллээд, дахин дабшанабди. Дунгяарһан амгалан тала шэнги намдуу байһан аад, ябажа ябатаршни гэб гэнтэ тооһо бурьюулаад, морин сэрэгшэд хүтэлэй саанаһаа гаража ерэхэ. Иигээд лэ баһал байлдаан эхилхэ. Нюсэгэн хада гүбээнүүд ехэ аюултай агша бэлэй.

Үдэр хоногууд ошожол байба. Бидэнэр Монголой газар дайда руу улам саашаа орожол ябабабди. Ябан ошонгоо, барон Унгернын сэрэгшэд олон газар таһаржа эхилээ. Бароной хэдышье оролдоо һаа, панхаруудтаха сагынь ойртожол байба. Хүнүүдынь плендэ ородог болоо. Барон Унгернын баруун гар болохо генерал Резухин гэгшэньшье эндэ шархияа хатаагаа.

Набтаршаг нэгэ дабаа дабахадамнай, нэгэ лагерь харагдаба. Гүйлгэлдөөд лэ ерэбэбди. Энэмнай Сүхэ-Баатарай лагерь байшоо. Маанадай дүтэлжэ ерэхэдэ, нэгэ майханһаа гараад хэдэн хүнүүд урдаһаамнай алхалалдаба. Штабайхидтайгаа Сүхэ-Баатар манай урдаһаа ябана гэжэ ойлгообди. Энэ үргэн талые сууряатуулан «ура» хашхаралдаан болобо. Манай командир Сүхэ-Баатарта рапорт үгэбэ. Удаань бидэнэр, сэрэгшэд гар гараа барисалдажа эхилбэбди. Эдээн сооһоо ородоор дуугараад, нэгэ хүн нам руу дүтэлжэ ябана. Ойртоод ерэхэдээ, Василий Григорьевич Поярков байба. Амияа абангүйгөөр бэе бэеһээ хэдэ хэдэн асуудалнуудые һурамсаараа майхан руунь орообди. Удаан ярилданабди. Эндэ монгол нүхэдэйнгөө амжалта тухай мэдээ һэмди. Энэ майхан соо һүни орой болотор байгаад бусаа һэм. Иигэжэ аха дүү хоёр арминхид золгоо агша һэмди. Бултанаймнай дайсан болохо барон Унгернэтэй тэмсээ бэлэйбди.

Аюултай, хүлгөөтэй олон лэ үдэр, һүнинүүд үнгэрөө һэн даа. Үшөөшье олон хатуу дабаануудые дабаха байгаабди. Тиигээшье һаа, үдэр хоногой ошохо тума нохойн дуун ойртоһон шэнги байдаг бэлэй. Хэрбээ түрүүшын байлдаануудта дайсанай сэрэгшэд үсэд нэтэрүүгээр эсэргүүсэдэг һаа, һүүлшэгтээ охиниинь буураа хэбэртэй һэн. Нэгэтэ ябажа байтараа унгернынхидэй хэдэн сэрэгшэдые плендэ абабабди. Барон плендэ абтаа, эсэргүүсэлтэгүй болоо гэжэ эдэнэр манда дуулгаа һэн. Бароной плендэ абтаһанһаа хойшо бидэнэр нилээд олон отрядыень плендэ абаабди.

Иигэжэ 1921 оной июлиин эхеэр манай сэрэгшэд Монгол ороной ниислэл Үргөөе сүлөөлөө һэн.

Н. ЧАШИН,
Ленинэй орденой кавалер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдөө ажахын нэгэдэлэй һаалишад.
«Монгол улас» альбомһоо абтаба.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ВЕНГРИ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгридэ мүнөө жэлдэ 33 промышленна томо барилга ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдаа. Тиихын тулада гүрэн 9 миллиард форинт һомолһон байна.

Лабаланда нимгэн саарһанай заводой барилга дүүргэгдэхэнь ойртожо байнхай. Ашаглалгада үгтэһэнэйнгөө һүүлээр энэ предприяти жэлдээ 35 мянган тонно эрхим шанартай саарһа гаргаха байна. Беремендэдэ Венгридэхи тон томо цементын комбинат түлэг бодхоогдожо байнхай. Тус комбинат орон дотор гэр байра барилгын үргэн программые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна.

* * *

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин хүдөө ажахын кооперативуудта, гүрэнэй ажахынуудта ешмээн хуряалга түлэг дундаа ябажа байнхай. Ороной урда талын хубида шэниисэ хуряалга эхилээ.

Шиклоштохи «Венгеро-болгар аха дүүгэй холбоон» гэжэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативай полинууд дээрэ ороoһото таряан һайнаар урганхай. Эндэ гектар бүриһөө 30 гаран центнер ороoһон абтана.

ПОЛЬШО

ВАРШАВА. (ТАСС). Арадай Польшын ниислэл орон доторхи томо һуралсалай центр гэжэ тоологдохо ёһоороол тоологдодог юм. Олон ажалшад үйлэдбэриин хүдэлмэриһөө һамшангүйгөөр, үдэшын ба заочно университедүүдтэ, институдууд, техникумүүд болон дунда һургуулинуудта һуража, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлдэг. Арадай университедүүд варшавынхидай дунда ехээр суурханхай. Арадай университедүүдэй искусство шэнжэлхэ, литературна, ниитын ба философиин отделенинүүдтэ хэдэн мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд жэл бүхэндэ экзамен баридаг байна.

Хариин хэлэ шудалха курсанууд ниислэлэй зондо ехээр һонирхогдодог. Мүнөө жэлдэ иимэ курсануудые 50 мянган варшавынхид дүүргэжэ гараа.

Варшавын ажалшадһаа гадна, ороной бусад хэдэн арбаад городуудай хүн зон, хүдөөгэй ажалшад заочно, үдэшын һуралсалда хабаададаг болоо.

***

ВАРШАВА. (ТАСС). Выдгощскэ воеводствын Свецтэхи целлюлозно-саарһанай комбинадай хүсэн дайнай урда тээхи Польшын иимэ һалбариин бүхы предприятинуудай хүсэнэй шэнээн болоо. Арадай засагай тогтоһонһоо хойшо хүн бүхэндэ абажа үзэбэл, орон дотор саарһа гаргалга 5 үлүүтэй дахин нэмэһэн байна. Ороной целлюлозно-саарһанай предприятинууд элдэб олон янзын саарһа гаргадаг.

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакидахи эгээн томонуудай нэгэн болохо Острава шадарай Битколицка К. Готвальдын нэрэмжэтэ металлургическа комбинат 1975 ондо 3,2 миллион тонно хүрэтэр булад хайлуулдаг болохо. Острава хадаа мүнөө ЧССР-эй металлургическа ба машина бүтээлгын промышленностиин томо центр болонхой.

Остравын металлургическа промышленностиин бии боложо байха үедэ, 1828 ондо эндэ оройдоол 1 сортын булад хайлуулан гаргадаг байгаа һаа, мүнөө социалис Чехословакиин промышленностиин бүхы һалбаринуудта хэрэглэгдэдэг хэдэн зуун сортын булад эндэ гаргагдадаг болоо.

Комбинадта научна ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Эндэ научно-шэнжэлэлгын институдууд бии, тэдэнэй эрдэмтэд аха дүү социалис оронуудай металлургануудтай нягта харилсаатайгаар ажаллана.

БОЛГАРИ

СОФИ. (ТАСС). Пловдивска предприятинуудай шэнэ бүлэг олон хүдэлмэришэд ба алба хаагшад Хара далайн эрье руу, заводой амаралтын байшангуудай нээгдэһэн бусад гоё һайхан газар нютагууд руу ошобо. Пловдивай 50 гаран предприяти ба организаци өөһэдын элүүржүүлгын газартай юм.

Болгариин предприятинууд ба зургаанууд мүнөө 50 мянган хүнэй һууритай амаралтын байшангууд болон санаторинуудтай болонхой. Профсоюзуудай элүүржүүлгын газарнуудта 20 мянга гаран хүдэлмэришэд ба алба хаагшад амаржа, аргалуулжа шадаха байна. Жэл бүхэндэ 1.200 мянган гражданинууд, тайлбарилан хэлэбэл, ороной хүн зоной 13 процентнь өөһэдынгөө амаралтануудые санаторинуудта, амаралтын байшангуудта үнгэргэдэг.

* * *

СОФИ. (ТАСС). Болгариин химиин ба металлургиин предприятинууд шэнэ табан жэлэй нэгэдэхи жэлэй зургаа һарын үйлэдбэриин программые болзорһоонь урид дүүргээ. Июниин эсэс хүрэтэр завод ба фабриканудай коллективүүд 10 миллион левэй продукци түсэбһөө гадуур орондоо үгөө.

Советскэ Союз болон Баруун Европын зарим гүрэнүүдые холбохо уласхоорондын газопроводой ЧССР-тэхи участок хадаа ороной шэнэ табан жэлэй томо барилгануудай нэгэн болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баруун Словакиин Бановцы тосхон шадархи газопроводой барилга дээрэ.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

ХУБИИН СТРАХОВАНИИН АША ТУҺА

Парти, правительствамнай арад зоной байдал улам һайжаруулхын тула үдэрһөө үдэртэ ехэхэн оролдолго гаргажа байдаг. Бэеэ мүнхэлэлгые (страховани) гүрэн түрын удха шанартай хэрэг гэжэ ойлгонобди. Энэ асуудалда онсо анхарал хандуулан, СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай договорой ёһоор баталагдаһан, хубиингаа страховой түлөөһэ һубарюулан түлэхэ гурим тухай» тусхай тогтоол 1968 оной апрелиин 30-да гаргаһан байгаа.

Энэ тогтоолые үндэһэ болгон, республикын Министрнүүдэй Совет облпрофсоведтэй хамта хэдэн хэмжээ ябуулгануудые хараалһан юм. Тиин страховой зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн, мүн партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, бага бэшэ амжалта туйлаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эгээ мүнөө үедэ бэеэ мүнхэлэгшэдэй тоо республика дотор 76.923 болоод байнхай.

Үнгэрэгшэ жэлдэ, страховой түлбэри 109,1 процент дүүргэгдээ. Энэмнай арад зоной өөһэдынь аша туһада зорюулагдадаг ябуулга юм. Элдэб усалда дайрагдажа, бага болзороор гү, али удаан соо ажал хэжэ шадахаяа болиһон хүндэ договорой ёһоор страхованиин мүнгэн гүрэнэй эүгһөө һаадгүй үгтэдэг.

Ажалшадай хүдэлмэри хүнгэдхэхэ, усалгүй болгохо хэрэгтэ орон дотор онсо анхарал хандуулагдадаг. Гансахан ажалай бэшэ, мүн хубиингаа хэрэгээр ябаһаар гэнэ усалда ородог ушар бии.

Тодорхой хэдэн жэшээ баримтануудые дурдахада болохо. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада элдэб шалтагаанаар хүдэлмэри хэхэ аргагүй болоһон 1500 хүн страхованиин договорой ёһоор, 233 мянган түхэриг туһаламжа абаһан байна. Түнхэнэй аймагай «Маяк» колхозой гэшүүн А. П. Зверев моринһоо унажа, һүүжэеэ хухарһан дээрэһээ ажал хэхэ аргагүй болоһон юм. Нүхэр Зверев урда тээнь 3000 түхэригөөр бэеэ мүнхэлжэ, 15 түхэриг түлэһэн байгаа. Иимэ ушарта дайрагдаһан тэрээндэ республикын страховой управлениин зүгһөө 1650 түхэриг түлэгдөө һэн.

Мүн лэ Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоздо ажаһуудаг В. Е. Безотечества энэ оной февраль һара соо халуун уһаар бэеэ шалзааһан юм. Энэ нүхэр гэнэ усалһаа бэеэ һэргылһэн договороор 10 түхэриг түлэһэн байжа, 1200 түхэригэй тэдхэмжэдэ хүртөө. Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг, 400 түхэригтэ бэеэ мүнхэлһэн М. П. Яковлев үбэл халтиржа унаад, хүлөө гэмэлтэһэн дээрэһээ 60 түхэриг туһаламжа абаа.

Страховани олон янзын байдаг. Холимог страхованиин договор хэһэн хүнүүд тусхай болзор соо бага багаар мүнгэ суглуулха аргатай болоно. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада иимэ аргаар мүнгэеэ нөөсэлһэн 2101 хүн 715 мянган түхэригэй туһаламжа абаһан байна.

Хоёр янзын страховаяар 1970 оной туршада 1 миллион 147 мянган түхэриг түлэгдөө.

Железнодорожно, Октябрьска, Советскэ районуудай, Кабанскын болон Улаан-Үдын аймагуудай гүрэнэй страхованиин инспекцинүүд һайнаар хүдэлнэ гэжэ онсолон тэмдэглэмээр.

Страховой хүдэлмэриин амжалтань партийна, профсоюзай ба бусад олониитын организацинуудай туһаламжаһаа бүрин дулдыдадаг гээшэ. Олониитэдэ түшэглэн, жэшээтэ һайнаар хүдэлһэн Улаан-Үдын Октябрьска районой инспекциие жэшээ болгон дурдая. Дүй дүршэлтэй С. Б. Хандажапов инспекциин начальнигаар үнинэй хүдэлдэг юм. Тэрэнэй үүсхэлээр страхованиин гол зорилго тайлбарилһан хуудаһанууд, статьянууд гараһан байха. Нүхэр Хандажапов предприяти болон эмхи зургаануудта ошожо, хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада КПСС-эй Октябрьска райком, районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитет гүрэнэй страхованиин удха шанар тухай асуудалаар предприяти болон эмхи зургаануудта олон зүблөө, хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна. Харуулан ойлгуулха зураг, плакадууд районой предприятинуудта олоор үлгэгдэнхэй; бэеэ мүнхэлэгшэдэй суглаан зарлагдадаг; договорэйнь дүүрэхэдэ гү, али усал аюулда ороо һаань, мүнгэ түлэхэ үнэмшэлгэ үгтэдэг байна. Гүрэнэй страховани эмхидхэлгэдэ туһалха олониитын соведүүд олонхи предприятинуудта бии болгогдонхой.

Гэхэ зуура, Октябрьска районой инспекциин түрүү дүй дүршэл бусад инспекцинүүдтэ үшөөл хүсэд дүүрэн хэрэглэгдэнэгүй. Арга боломжоёо бүрин хэрэглэжэ шададаггүй страховой инспекцинүүд бии байһаар. Тэдэнэй тоодо Баргажанай, Зэдын, Яруунын, Хэжэнгын, Хяагтын, Түнхэнэй болон бусад инспекцинүүд ороно. Эдэмнай бүхэли жэлэй туршада дунда зэргээр 250 хүнтэй договор баталһан байгаа. Харин тиихэдэ Октябрьска, Железнодорожно районуудай эрхим агентнүүд В. Покацкая, Д. Смолина, Д. Сизых, Д. Баранова, М. Дугарова, А. Акимова, В. Подставина, С. Термаков, Е. Арбузова болон бусад хоёр зууһаа үсөөн бэшэ хүнтэй договор баталһан байха.

Гүрэнэй страхованиин зургаануудай бии болгогдоһоор 50 жэлэй ой байгша оной октябриин 6-да гүйсэхээ байна. Республикын страхованиин зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд энэ ойгоо нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоод, эршэмтэй хүдэлжэ байнад.

Ц. ЭРДЫНЕЕВ,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй страхованиин хубиин таһагай начальник.

Ажалшадай БЭШЭГҮҮД

ХҮЛЕЭНЭБДИ, ХҮРЭНЭГҮЙ

Хэжэнгын аймагай Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой Ородой отделениин ажалшад Худан голые үгсэжэ гараһан автомашинын харгыһаа хори гаран модоной зайдуу газарта һуудаг юм. Эндэмнай Улаан-Үдэ — Хори — Хүртэй гэһэн маршрудтай автобус ябаха ёһотой байһан аад, хүрэхэеэ болиһоор 3—4 һара болобо. Тиимэһээ манай эндэхи зон энэ ушарһаа ябагалха тээшээ болонхой.

Энээн тухай нютагай Совет анхаралдаа абажа, зохихо газарһаа хэмжээ абхуулха бээз гэжэ найдагдана.

Р. МУНКУЕВ.

ЭМШЭН НҮХЭДТЭ—ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР

Манай засаг түрэ арад зонойнгоо элүүр энхэ, зол жаргалтай ажаһуухын тула айхабтар ехэ ажал хүдэлмэри ябуулна. Элүүрые хамгаалга тухай партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд дотор угаа ехэ анхарал хандуулагдана. Энээндэнь Улаан-Үдын онкологическа диспансерэй торакальна отделениинь хүдэлмэрилэгшэд бодото харюу болгон, оролсотой шударгыгаар ажалланад.

Теэдшье энэ зол жаргалта үе сагта харата муухай үбшэн хүрэхэдөө хэды ехэ һаад, тодхор татанаб даа. Баһа «элүүр энхэ—эрхим баян» гэжэ буряад арадай хэлсэдэг сэсэн үгэ һанаанда ороxо юм. Торакальна отделенидэ ехэ хүндэ үбшэн хүнүүд — хото, улаан хоолой, уушхан, эльгэн гэхэ мэтэдээ шалтагаантай болоһон хүнүүд орожо, хирургическа аргаар эмнүүлдэг байна. Энэ аргыень шадабари ехэтэй врачнууд нүхэд Матханов Леонид Афанасьевич (отделениие даагша), Дуринов Виталий Иванович, Самсонов Станислав Георгиевич — хирургнууд, мүн бусад врачнууд угаа бэрхээр бэелүүлнэ. Ушар тиимэһээ тэдэнэр үбшэнтэнэй дунда ехэ хүндэтэй, нэрэтэй солотой болонхой.

Баһа үлбэртэһэн хүнүүдэй эдэгэхэ, һэргэхэ хэрэгтэ медсестранууд нилээд ехэ туһа хүргэдэг байна. Үбшэнтэнэй дунда элдэб хүнүүд — Эхэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсажа эрэмдэг болоһон, нервэ муутай, үбшэлһэнэй гэмээр һанаа үнөөндэ дарагдаһан хүнүүд дайралдана. Иимэшүүлые диспансерэй сестранууд ехэ урин налархайгаар угтан абажа, үдэр һүнигүй харууһалжа, анхаржа, сэдьхэлыень тэгшэлхын хойноһоо оролдожо, врачнуудай заабаряар эмшэлжэ байдаг. Сэхыень хэлэхэдэ, хүнэй сэдьхэл һанаа тэжээхэ гээшэнь—хоёрдохи ехэ аргань болоно гээшэ ха. Иимэ нүхэдые нэрлэбэл: ахалагша сестра Т. Жаркова, олон жэлдэ хүдэлһэн К. Вахрушкина, А. Содномова, В. Ильина, Л. Баженова, Л. Маркова гэгшэд болоно.

Эдэ хүдэлмэрилэгшэд — врач, медсестрануудта үбшэнтэн үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөөд, саашадаа бүри амжалтатайгаар хүдэлхыень, хүхюун, жаргалтай, элүүр энхэ ябахыень, ута наһа эдлэхыень юрөөнэбди.

Онкологическа диспансерэй торакальна отделениин үбшэнтэнэй далгабаряар.

Иван СУВОРОВ.

ОЙГОО ТЭМДЭГЛЭБЭ

Улаан-Үдын горпромторгын эмхидхэгдэһээр 20 жэл гүйсэһэнэй ой нарин сэмбын фабрикын «Текстильщик» гэжэ соёлой байшан соо тэмдэглэгдэбэ. Горпромторгын директор нүхэр Дашибалов Ц. Д. элидхэл хээ. Тиихэ зуураа, горпромторгын системэдэ хүдэлмэрилжэ байһан 1157 хүнэй 990-ниинь коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Олон жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа, ажалдаа һайн амжалта туйладаг, худалдан абагшадые культурнаар хангадаг наймаалагшадта иимэ нэрэ зэргын олгогдодог байһаниинь мэдээжэ бшуу.

Городой хүн зондо гансахан 1970 оной хугасаа соо 54 миллион 600 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаһан байна. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа 2 мянган түхэригөөр ехэ гэхэ гү, али түсэб 144 процент дүүргэгдэһэн байгаа. Магазинуудай олонхи коллективүүд КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаа һара бүри үлүүлэн дүүргэдэг байгаа гэжэ элидхэлшэ омогорхон тэмдэглээ.

Ойн баяраар дашарамдуулан, 35 эрхим хүдэлмэрилэгшэдтэ «Горпромторгын хүндэтэ ветеран» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоһон. Горпромторгын Хүндэлэлэй дэбтэртэ тэдэнэр оруулагдаһан байна. Тэдэнэй дунда зол жаргалаа ажалдаа олоһон эхэнэрнүүд М. И. Чиркова, Е. С. Перевалова, Е. А. Именохоева болон бусадые харанабди. Гэхэ зуура, горпромторгын системын хүдэлмэрилэгшэдэй горнтой бүлэг КПСС-эй Буряадай обкомой, Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй горкомой ба горсоведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Горпромторгын уран һайханай коллективэй хүсөөр сугларгшадта концерт харуулагдаа.

Д. КОЛМАКОВ.

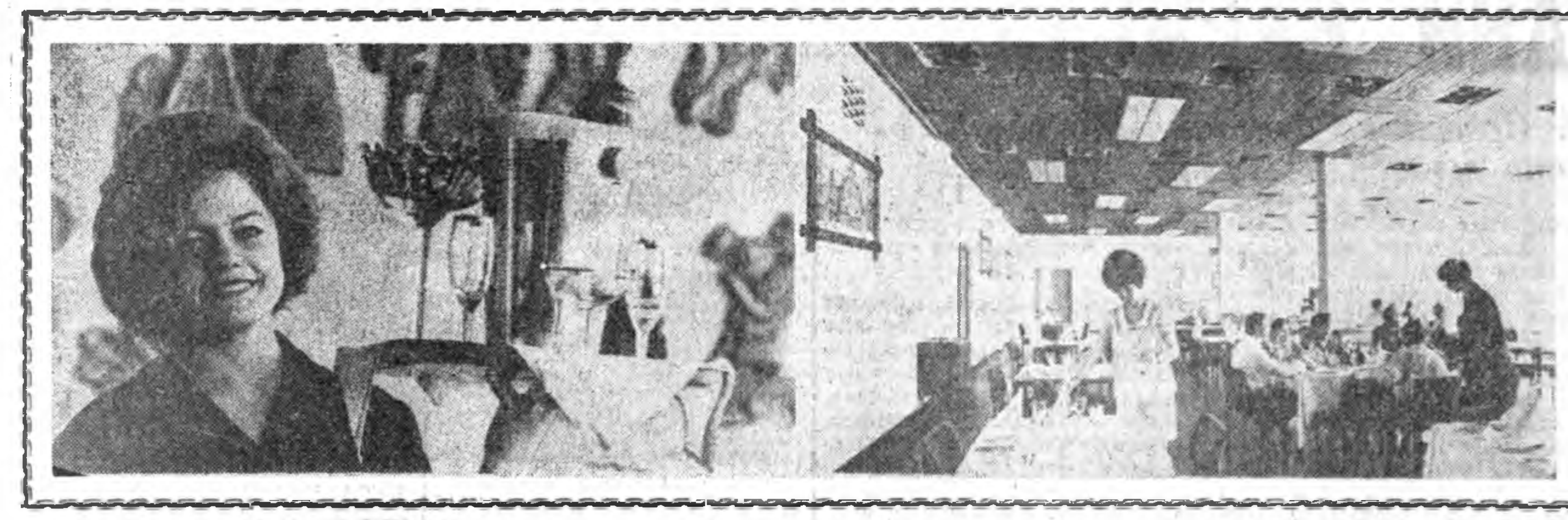

Москва—Минскэ гэһэн автотрасса дээрэ Смоленск хото шадар «Феникс» гэжэ мотель нээгдэбэ. Тэндэнь гостиница, ресторан, автомобильнуудай гараж, техническэ хангалгын станци бии юм. Гостиницань 200 хүнэй һууритай, арад зоной эдихэ хоол ресторандань шанартай һайнаар бэлдэгдэдэг байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ресторанай официантка Софья Буховец (зүүн таладань). Тэрэ хариин хэдэн хэлэ мэдэдэг дээрэһээ аяншалагшадые таатай зохидоор хангадаг байна. «Феникс» гэжэ мотелиин ресторан соо.

ТАСС-ай фотохронико.

ТУРИСТНУУД АЯН ЗАМДА МОРДОБО

Буряадай АССР-эй гушаад туристнууд аха дүү Монгол ороноор аяншалхаяа үсэгэлдэр Улаан-Үдэһөө Улаан-Баатар орохоёо мордобо. Эдээнэй дунда залуу коммунистнууд, комсомолшууд, залуушуул — үйлэдбэриин түрүүшүүл оролсоно.

Жэшээнь, Хэжэнгын аймагай залуу малшад-комсомолшууд олон. КПСС-эй обкомой гэшүүн, Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой хонишон Вера Жамсуева туристнуудай дунда бии. Энэ залуу хонишон үнгэрһэн табан жэлэй дүнгүүдээр ажалдаа эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаа. Мүнөө жэлдэ хонидоо һайнаар хаража, түл түрэсээ бүтэн бүринөөр томо болгожо байна. Зуун эхэ хонидһоо 100 хурьга абаа. 100 эхэ хонин бүриһөө 113 хурьга абаһан энэл совхозой хонишон Александр Нимаев эдээнэй дунда бии. Худанай совхозһоо эрхим хонишон Дашима Цыбикова, һаалишан Надежда Бидагурова, тугалшан Дашима Дамбаева, механизатор Даши-Доржи Содномов гэгшэд эндэ бии. Хэжэнгэһээ хамтадаа 13 комсомолшууд—үйлэдбэриин түрүүшүүл эндэ оролсонхой. Мүн Түнхэнэй, Хориин, Загарайн, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад аймагуудһаа комсомол-залуушуул эдээнэй дунда бии. ВЛКСМ-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь Владислав Тугдумов хүтэлбэрилэгшөөр томилогдонхой.

Залуу туристнууд Монгол арад түмэнэй ехэ һайндэр—арадай хубисхалай 50 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадалсаха.

Манай корр.

ҺАЙХАН ҮҮСХЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ТАМИР һууринда баяр болобо. Юуб гэхэдэ, 10-дахи класс дүүргэһэн үхибүүдтэнь аттестат барюулагдаба. Энэ ушарта хүдөөгэй һууриин зон бултадаа хабаададаг, бултадаа баярладаг. Дунда һургуули дүүргэһэн һурагшад бэеэ даажа, ажабайдалай арюун харгыда гарадаг. Зариманиинь сэхэ институтда ороно, нүгөөдүүлынь хүдөө ажахыда хүдэлхэеэ үлөдэг байна.

Тамирай дунда һургуули байгша ондо дүүргэгшэдэй юһэниинь түрэл нютагтаа үлэхэ гэжэ шиидэбэ. Тиин юһэн хүдэлмэришэ хүн колхоздо нэмэхэнь шуу.

Энэ һайн һайхан үүсхэлые Жаргалантын һурагшад түрүүлэн гаргажа, удаань ноёхоноорхин дэмжэн абаа һэн. Ноёхоной дунда һургуулиин арбан һурагшад заншалта ёһоороо мүнөөшье жэл нютагтаа ажаллахань. Юрөөгэй дунда һургуулиие нёдондо дүүргэһэн 18 хүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлһөөр байна. Һурагшадай гаргаһан үүсхэл Сэлэнгын аймаг дотор ёһото заншал болонхой, жэл бүри дэмжэгдэжэ байһаар лэ зандаа.

Һургуулида һуралсалай 4-дэхи четвертиин дүүрэмсээр, 5-дахи, ажалай четверть эхилнэ. Юрөөгэй дунда һургуулида табадахи четверть бии болоһоор һонирхолтой болонхой.

Хонидой нооһо хайшалдаг гурбан пункт дээгүүр һая ябабабди. Хэн тэндэ хүдэлмэрилнэб, колхозой баялиг — «сагаан алтан» хэндэ найдагданхайб? Һурагшадта. Һургуули дүүргэһэн гү, али ахалагша классуудта һуража ябаһан хүнүүдтэ найдагданхай. Тэдэнэй хажууда дүй дүршэлтэй аха нүхэд олон, хэрэгтэй сагай болоо һаа, туһалдаг, заадагшье юм.

Нооһо хайшалдаг түбэй пунктда 60 гаран һурагшад хүдэлмэрилнэ. 5-дахи классаархин хайшалагдаһан нооһо зөөжэ, 6-дахиин үхибүүд нооһо хайшалжа һуража байба. Тэдэнэрэй багша М. Д. Жамбалова эндэ бүридхэгшөөр хүдэлмэрилнэ.

— Үхибүүд яһалал һайн хүдэлжэ байна. Аха нүхэдөө һажаажа, 5-дахи классай һурагша бүхэн колхоздомнай хүдэлхэ хүн тон шухала гэжэ мэдэрдэг гээшэ. Тиимэһээ тэдэнэр колхоздоо али болохо туһа үзүүлхые оролдодог заншалтай, — гэжэ нүхэр Жамбалова хөөрэнэ.

СОНИНОЙ пункт. Эндэ 9-дэхи классаархин хүдэлжэ байба. Баяртайнууд. Тэдэндэ трактор жолоодогшын үнэмшэлгэ барюулагдахань гэһэн һонин Тамирһаа дуулдаһан байба хаш. Үхибүүд баярлаһандаа бүри һайнаар, түргэнөөр ажаллажа ороо. Үдэрэй 20 хони хайшалха даабаритай юм ха. Теэд тэрэнээ зариман холо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэ үдэр Алексей Базаров Бадма Базаржапов хоёр 32 хони, Гарма Пубаев — 22, Валерий Будаев — 25, Жамсо Баглуев — 29 хони хайшалһан байгаа. Үдэрэй 45—50 хони хайшалаад байгаа һаань, мүрысөөнэй гуримаар колхоз тэдэниие урмашуулха зэргэтэй. Колхозой урмашуулгада заал һаа хүртэхые оролдохобди гэжэ комсомолшууд суглаан дээрээ хэлсээ бэлэй.

Һурагшадһаа бүридэһэн үйлэдбэриин бригадануудта жэл бүри 400-гаад хүн тоологдодог. Хониной нооһон колхоздо жэл соо ороһон ашаг олзын 65—70 процентнь болоно. Нёдондо жэл бүхы хониной нооһон һурагшадай хүсөөр хайшалагдаа һэн. Мүнөө жэл 40 мянган хони хайшалхань. Тобшохоноор хэлэбэл, һурагшад түрэл колхоздоо жэл бүри аргагүй ехэ туһа хүргэнэ бшуу!

Нооһо хайшалалгын һүүлээр үбһэн эхилхэ, тиигээд таряа хураалга, силос даралга... Ажалай ямаршье кампанида һурагшад түрүү зэргэдэ жагсадаг.

Түрэл Тамиртаа мүнөө жэл үлэһэн юһэн һурагшадай дунда һуралсалдаа, үйлэдбэридэ шалгарһан басагад, хүбүүд бии. Эдэмнай Ольга Данзанова, Нина Цырендоржиева, Валя Буянтуева, Валя Гармаева гэгшэд болоно. ВЛКСМ-эй райкомой зүгһөө эдэ комсомолшуудта грамота барюулагдаа. Тиихэдэ Лубсан-Цырен Нимаев комсомолой областной комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Эдэ үхибүүдэй ажал хүдэлмэридэ тон дуратайнь нэгэшье гайхалтай бэшэ. Һурагшадай үшөө бишыхан байхаһаань эхилээд, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалга, үйлэдбэритэй танилсалга һургуулидань үргэлжэ үнгэргэгдэжэ байдаг. Эхэ, эсэгыень, түрэлхидыень магтаһан статьянуудые үхибүүд газетэнүүдтэ багаханһаа уншанагүй аал? Уншана, омогорхоно, тэдээндээ һайниие хүсэдэг. Нина Цырендоржиевае абаад үзэе. Мэдээжэ һаалишан Дулма Жамбаловагай басаган ажалай алдар соло хүндэ бэлэхэпээр ерэдэггүй гэжэ үнинэй мэдэрдэг байха. Тиихэдэ Социалис Ажалай Герой П. Б. Жалсанова Лубсан-Цырен хүбүүгээ ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлээгүй байха аал даа? Үгы даа. Аба, эжынэр үхибүүдтээ хододоо үльгэр жэшээ харуулжа ябадагынь ехэл һайхан даа.

ЮРӨӨГЭЙ һургуулиин һурагшад бусадһаа юугээрээшье ондоо бэшэ. Эдэниие ажал хүдэлмэри сэгнэхээр, тэрээндэ дурлахаар һургуулинь ба түрэлхидынь һургаһан байна. Гэхэ зуура, түрэл колхозойнь хүтэлбэрилэгшэд эдир нүхэдөө анхаралаараа хүреэлжэ, тэдэнэйнгээ хуби заяагаар һонирхожо байдаг заншалтай. Хэрбээ колхоздоо үлөө һаань, тэдэнэрээ һайханаар угтажа абадаг, түрүүшын туһаламжа абаһаар үзүүлдэг гуримтай.

Һаяхан колхоздоо үлэһэн юһэн һурагшадые колхозойнь түрүүлэгшэ нүхэр Галсанов баяр ёһололой оршон байдалда угтан, амаршалгын хани халуун үгэ хэлэһэн байна. Тиихэ зуураа хүн бүхэндэ тэдхэмжэ гээшэ гэжэ 150 түхэригэй чек барюулаа.

—Бидэ таанадаа дуратай юумээртнай хангахабди. Хүдэлхэ ажал хододоо байха. Клубшье бии. Саашаа һурахадатнай, түрэл колхозтнай таанадтаа хэзээдэшье туһалха. Нэгэ булэ боложо, орыт даа колхоздомнай, — гэжэ түрүүлэгшэ уряалһан байна.

Л. СЛЮНКИНА.
Сэлэнгын аймаг.

ҺОНИРХОЛТОЙ ВЫСТАВКЭ

Сибирь болон Алас-Дурнын зонын ан олзоборилгын гүрэнэй ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан һаяхан Улаан-Үдэдэ болоһон. Суглаанай үнгэргэгдэһэн Соведүүдэй нэгэдэхи Байшангай заседанинуудай залай фойе соо ан болон шубуудай арһаар хэгдэһэн дүрсэ, мануулинуудай выставкэ нээгдэһэн байна.

Гүрэнэй олзоборилгын ажахынуудай хүдэлмэри болон ургалтануудые харуулһан диаграммэнууд, «Байгал» гэжэ заповедингэй байгаалиин баялиг болон бусадые харуулһан фотомонтаж тэрэ зал соо хадаатай. Эдэ зүйлнүүд Эрхүүгэй ангай арһанай баазаһаа асарагдаһан байха юм.

Тэндэ шандаганай, шэлүүһэнэй, бодон гахайн, шонын, булганай арһаар хэһэн, мүн элдэб түрэлэй шубуудай мануули, хэрмэнэй, булганай, һолонгын, шэлүүһэнэй, халюунай, сагаан баабгайн, ондатрын, шара, сагаан, боро үнэгэнүүдэй болон бусадай арһан, хуһанай үйһөөр хэгдэһэн элдэб амһарта гэхэ зэргэ табяатай.

Энэ выставкэ суглаанай болодожо байһан хэдэн үдэрэй туршада нээлгэтэй байжа, суглаанда хабаадагшадһаа гадна, Улаан-Үдын ажалшадые ехэтэ һонирхуулаа.

Н. ЦЫБЕНОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

НЯГТА ХАРИЛСАА ХОЛБООН

БЕРЛИН. (ТАСС). 1963 онһоо эхилээд, 1970 он хүрэтэр Советскэ Союзда ГДР-эй 653 авторай зохёолнууд 27 миллион хэһэгээр гаргагдаба гэжэ АДН агентство мэдээсэнэ. 2 гүрэнэй хэблэлэй газарнуудай хоорондохи 20 жэлэй саада тээ эхилһэн дэлгэрэнгы үргэн харилсаа холбоон нийтэ-политическэ ба научно-техническэ литературын талаар эдэбхитэйгээр хүгжэжэ байха юм.

КПСС-эй түүхын 6 томые немец хэлэн дээрэ гаргаһан ушар тэрэ харилсаа холбооной эли тодо жэшээнүүдэй нэгэниинь болоно. Түрүүшынь 2 том, 30 мянган хэһэгээр, 1970 ондо хэблэлһээ гараһан байгаа. «Диц-Ферлаг» гэжэ ГДР-эй хэблэл гаргаһан байха юм.

ГДР-тэ гараһан номуудай горитой хубинь политехническэ һуралсалай совет дунда һургуулинуудта зорюулагдаһан байдаг. Тэрэ һургуулинууд жэл бүри 22 миллион ном абадаг юм.

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ АША ҮРЭ

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын шахтёрнууд ба металлургнууд, судна бүтээгшэд ба химигүүд, машина бүтээгшэд, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэл габшагайгаар ажаллажа туйлаһан гайхамшагта үрэ дүнгүүдээрээ эхэ ороноо баяжуулна. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэб үлүүлэн дүүргэһэн тухай рапорт мэдээнүүд үйлэдбэриин коллективүүдһээ ниислэл хотодо абтана. «Легница» гэжэ заводой зэд хайлуулагшад продукциин бүхы ассортиментын талаар хахад жэлэйнгээ түсэб горитойгоор үлүүлэн дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ. Тиихэдээ жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 1500 тонно конверторно зэд гаргаха гэһэн уялга абаба.

Гданьскын, Гдыниин ба Щецинэй портын хүдэлмэрилэгшэд хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэһэн тухайгаа баһа мэдээсэбэ. Зургаан һарын турша соо 17 миллион гаран тонно ашаа тэдэнэр тээһэн байна, тэрэнь жэлэй түсэбэй 53 процент шахуунь болоно.

Амжалтануудые гэршэлэн харуулна

СОФИ. (ТАСС). 560 тонно уһа түрихэ далайн түрүүшын судна 108 жэлэй саада тээ Глазго городһоо Болгари худалдажа абаһан байгаа. Тиигээд тэрэ Глазго городой нэгэ фирмын захилаар бүтээгдэһэн 23.500 тонно уһа түрихэ, нүүрһэ ба уһа шэрэхэ судна Варнын судна бүтээлгын завод барижа һая дүүргэбэ. Болгариин судна бүтээлгын промышленностиин али зэргын ехэ амжалта туйлаһыень тон элеэр тэрэнь харуулна. Болгариин судна бүтээлгын промышленность имагтал арадай засагай оршожо байгаа он жэлнүүдтэ хүгжэжэ эхилээ бэлэй.

Дэлхэйн олон ороной худалдажа абадаг далайн ба гол мүрэнэй суднануудые мүнөө үедэ Болгари бүтээн гаргадаг юм.

Венгриин пионернүүдэй зунай амаралта

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин эгээн гоё һайхан газарнуудта баригдаһан пионернүүдэй лагерьнуудта 150 мянга гаран пионернүүд ба эдир барабанщигууд (октябрядууд) мүнөө үедэ амаржа байнхай. Венгриин пионернүүдэй эмхи 20 шэнэ лагерь энэ зун нэмэжэ абаба.

Социалис оронуудай ухи хүүгэдэй эмхинүүдэй уряалаар Венгриин зарим пионернүүд Советскэ Союздахи, Польшодохи, Румынидахи, Чехословакидахи, Болгари ба ГДР-тэхи пионернүүдэй уласхоорондын лагерьта амаржа байнад.

Космонавтнуудай нэрэнүүд һургуулинуудта олгогдобо

ТЕГЕРАН. (ТАСС). Гэнтын аюул боложо наһа бараһан совет гурбан космонавтын эрэлхэг зоригые, научна аша габьяае Иранай мэдэржэ байһанай тэмдэг болгон, Иранай Шахай зарлигаар космонавтнууд Г. Т. Добровольскиин, В. Н. Волковой, В. И. Пацаевай нэрэнүүд тус орон соо баригдажа байгаа гурбан һургуулида олгогдохо болобо.

Хариинхид эзэрхэжэ байнад

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэдэй оронһоо гаража ошодогой шалтагааниие шэнжэлжэ үзэһэн Уругвайн парламентын тусхай комисси тус ороной национальна эрдэмтэдэй, инженернүүд ба технигүүдэй ажал хүдэлмэриин талаар ядалдажа байһан баримтануудые элидхэл дотороо харуулба. Харгы зам, хүүргэ, портнууд ба санитарно-техническэ барилга бодхоохо ажалда национальна кадрнууд илангаяа үсөөнөөр хэрэглэгдэдэг байшоо. Дурсагдагша һалбаринуудта һүүлэй үедэ хариин компанинууд эзэрхэжэ эхилээд, өөһэдынгөө мэргэжэлтэдые тэрэ ажалдаа барижа байдаг.

Мүн соёл болбосоролой талааршье энээнһээ дээрэ бэшэ байдалтай. Энэ талаар Уругвай болбол өөрын мэдэлтэ байдалгүй боложо, хариинхидай нүлөөдэ бүримүһэн абтаһан, тиигээд тэрээнэй телевидени хилын саанахи программануудые дам дамжуулдаг ретрансляционно центр бодото дээрээ болошонхой. Иимэ эрхэ байдал соо зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй таатай ажал олохо гээшэнь бэрхэтэй.

Эб найрамдалай аша туһада

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай Республикын революционно саг зуурын правительствын дэбжүүлэн табиһан, долоон пунктһаа бүридэһэн дурадхал эб найрамдалай аша туһада хэгдэһэн шэнэ, шухала үүсхэл болоно. Тэрэ дурадхал хадаа нэрэ хүндэеэ буурууланглүйгөөр Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дайнһаа гараха арга Холбоото Штадуудта олгоно гэжэ сүлөөрэлгын хэблэлэй агентствын тайлбарилга дотор тэмдэглэгдэнэ.

Тэрэ дурадхал гансашье вьетнам арадай хүсэл зорилгонь бэшэ, мүн Америкыншье арад зоной, бүхы дэлхэйн арадуудай хүсэл зоригтонь таарана гэжэ агентство тэмдэглэнэ.

Эзэрхэг түримхэй дайе Холбоото Штадууд хэжэ байна ха юм. Тиимэһээ тэрэ дайгаа Холбоото Штадууд болюулжа, өөһэдынгөөшье, нүхэсэгшэ гүрэнүүдэйнгээшье сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа үгэ дуугүйгөөр гаргаха ёһотой гэжэ тайлбарилга дотор тэмдэглэгдэнэ. Сайгондохи мүнөө үеын марионеточнэ засагаархидые США болбол дэмжэхээ болижо, хуби заяагаа өөһэдөө мэдээд шиидхэхэ арга Урда Вьетнамай зондо олгохо ёһотой.

Эзэрхэг түримхэйшүүлые балшыса элирүүлһэн документнүүд

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вьетнамдахи дайн тухай Пентагоной нюуса элидхэлэй үндэһөөр бэшэгдэһэн материалнуудай юһэдэхи, эгээн һүүлшын булэгые «Нью-Йорк таймс» газетэ толилжо дүүргэбэ. Пентагоной нюуса документнүүдһээ оройдоол багахан хубиинь энэ газетэ толилһон байна. Тиимэһээ, Вьетнам арадта эсэргүү США-гай эзэрхэг түримхэй дайнай хайшан гэжэ бэлэдхэгдэһые, ургэдхэгдэһые тэрэнь хүсэд һайнаар харуулжа шаданагүй. Нюуса олон материалнууд правительственна ондоошье зургаануудай архив соо хадагалагдажа байдаг юм, тэдэнэй хэзээ нэгэтэ эли болохо гээшэнь бэрхэтэй гээд шэнжэлэгшэд тоолоно. Яахадааб гэхэдэ, Зүүн-Урда Азидахи эзэрхэг түримхэй дайн тухай үнэн бодото мэдээнүүдые Америкын улаз зонһоо нюуха гэжэ США-гай правительство ехээр оролдоно.

Гэбэшье «Нью-Йорк таймс» газетэдэ толилогдоһон тэрэшье үсөөн материалнууд Индохитадта хэгдэжэ байгаа Америкын эзэрхэг түримхэй дайнай нюуса далда талыень балшыса элишэлэн харуулна. Вьетнам арадта эсэргүү бузар муухай дай үүдхэһэн американ политигуудай һэнгэргүй аашые, хоёр нюур баримталһан билдагуу ябадалые элишэлэн харуулна.

Патриодуудай сохилто

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сайгонһоо абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Урда Вьетнамдахи американ сэрэгэй агаарай тон томо бааза — Данангын баазые Урда Вьетнамай патриодууд июлиин 4-нэй һүни ракетээр буудаһан байба. Тэрэ буудалгын үедэ американ сэрэгэй хэдэн алба хаагшад алуулһан, дүшөөд хүн шархатаһан байгаа. Данангын бааза горитойгоор гэмтэһэн, гарза хохидолдо ороһон байна.

Ороной баруун хойто хубида патриодууд болбол баһал тэрэ үдэр американ хоёр вертолет буудажа унагааба.

Лэйрд ямар хэрэгээр Япон ерэбэб?

ТОКИО. (ТАСС). Японда ерээд байһан США-гай обороныи министр М. Лэйрд национальна обороныи управлениин начальник Накасонэ гэгшэтэй уулзаба. Киодо Цусин агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэ хоёрой хоорондо болоһон хөөрэлдөөнэй үедэ сэрэгэй зарим асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тэрэ уулзалгыень хоёр ороной сэрэгэй зургаануудые ударидагшадай хойшодоо ходо үнгэргэжэ байха хөөрэлдөөнүүдэй эхиниинь болобо гэжэ тоолоходо хамаагүй гээд агентство тэмдэглэһэн байна.

Лэйрд — Япон ерэһэн, американ сэрэгэй зурганай түрүүшын министр болоно. Японда тэрэнэй ерэһэн, премьер-министртэй, Японой правительствын бусадшье хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө хэһэн ушарынь Азида бэелүүлжэ байгаа эзэрхэг түримхэй политикаяа ябуулхадаа, Япондо США-гай ехээр найдажа байһыень харуулна. Лэйрд болбол мүнөө хэжэ байгаа хөөрэлдөөнүүдэйнгээ үедэ Азидахи байдалые, хоёр ороной сэрэгэй холбоо барисаанай зарим асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байна.

Зүүн Пакистанһаа гаража ошоһон зондо үзүүлэгдэһэн Совет туһаламжа

ДЕЛИ. (ТАСС). Зүүн Пакистанһаа Инди худар гаража ошоһон зондо гэжэ эльгээгдэһэн барайгарай түрүүшын партинь—3,5 мянган тонно барайгар «Ревда» гэжэ совет теплоход Калькуттын (Инди) порт асарба.

Тэрэ бэлэгые тушаажа абаха зуураа, Индиин ажалай ба ажалаар хангалгын министерствын түлөөлэгшэд Советскэ Союзай үзүүлжэ байгаа туһаламжын түлөө Индиин правительствын ба арадай зүгһөө баяр баясхалангаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

ФРАНЦИ-БАРУУН ГЕРМАНИИН ХООРОНДОХИ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ПАРИЖ. (ТАСС). Франци-Баруун Германи хоёрой хоорондо баталагдаһан договорой ёһоор, Баруун Германиин хүтэлбэрилэгшэдтэй дахинаа уулзажа хөөрэлдэхын тулада президент Ж. Помпиду Бонн ерэбэ.

Мүнгэнэй кризис, Европын экономическа нэгэдэл гадэгые үргэдхэхэ арга боломжонууд, Европын зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаан гэхэ мэтын шухала асуудалнуудые тэдэ хэлсэбэ.

СПОРТ Спорт СПОРТ

НААДАЯА ТЭНСЭЛГЭЭР ЭХИЛБЭ

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсагшад Тигран Петросян Виктор Корчной хоёрой хоорондо эхилһэн хахад финальна наадынай түрүүшын партида хэнэйньшье шүүхэ байһан элирээгүй. Июлиин 4-дэ болоһон наадынайнгаа эхин дээрэ тэдэ хоёр тэнсээбди гэжэ мэдүүлхэдээ, тус тустаа хахад очко бэшүүлһэн байна.

Шатар гээшэмнай олохон хүнүүдэй дура татадаг наадан ха юм даа. Тиимэһээ Москвадахи Уран зохёолшодой түбэй байшанда эхилһэн шатарай наада харахала олон зоной сугларһаниинь оройдоошье гайхалгүй. Түрүүшын партиин эхилхэдэ, гансахан зал соо хүн зон олоороо суглараа бэшэ, мүн фойе, коридор болон вестибюлеэр дүүрэн хүнүүд сугларһан байна...

Эдэ хоёр шатаршад 35-дахи ябадалайнгаа һүүлээр гараа үргэжэ, тэнсээбди гэһэн тэмдэг үгөө. Тиин тэдэнэр зүб шиидхэбэри абаа.

Июлиин 6-да боложо эхилһэн тэдэ хоёрой наадынай хоёрдохи парти юугээр дүүрэхэб? Энэ тулалдаанда Корчной сагаанаар наадаха байна.

(ТАСС).

Наадан иимээр дүүрээ

СССР-эй «А» класста наададаг зургаадахи зонын хоёрдохи бүлэгэй футболистнууд ээлжээтэ уулзалгаяа июлиин 4-дэ үнгэргэһэн байна. Энэ мүрысөөн иимэ тоотойгоор дүүрээ гэбэл:

СКА (Шэтэ)—«Сэлэнгэ» (Улаан Үдэ)—0:1, «Старт» (Ангарск)—«Амур» (Благовещенск)—0:0, «Аэрофлот» (Эрхүү)—«Вулкан» (Петропавловск-Камчатский) — 3:1, «Автомобилист» (Красноярск) — СКА (Хабаровск—0:3, «Металлург» (Новокузнецк)—«Луч» (Владивосток) — 0:4, «Динамо» (Барнаул)—«Сахалин» (Южно-Сахалинск) — 6:0, «Томлес» (Томск)—«Восток» (Усть-Каменогорск)—1:0, «Дзержинец» (Новосибирск—«Спартак» (Семипалатинск)—3:1, «Иртыш» (Омск)—«Трактор» (Павлодар)—1:1, «Зауралец» (Курган)—«Динамо» (Целиноград) — 0:1.

(ТАСС).

СССР-эй арадуудай спартакиада

СССР-эй арадуудай спартакиадын финальна мүрысөөн июлиин 3-да Москвада эхилбэ. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ стадион дээрэ түрүүшынхеэ һур харбалгаар мастернууд тэмсэлээ эхилээ. Хоёр үдэр үргэлжэлһэн харбалдаанай һүүлээр москвичка Эмма Гапченко, ленинградец Михаил Пеунов гэгшэд түрүүлжэ ябана.

Түрүүшынхеэ тэнсэбэ

«Асари томо хүнүүдэй тулалдаан» гэһэн СССР ба США-гай суглуулагдамал командануудай хүнгэн атледүүдэй заншалта, 10-дахи уулзалга Калифорниин Беркли хотодо үнгэргэгдэбэ. Тус уулзалга (тэрэнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ) тэнсүүгээр — 186:186 гэһэн тоотойгоор дүүрэбэ. Эрэшүүлэй командануудһаа эзэд, эхэнэрнүүдэй дундаһаа айлшад шүүһэн байна.

(ТАСС).

ИЮЛИИН УЛАРИЛ

Зунай тэн һарада дулаан байха. Республика дотор агаарай температура +19 +20 градус байхаар хүлеэгдэнэ. Хура бороо 50-һаа 100 миллиметр хүрэтэр орохо, баруун урда зүгэй аймагуудта шииг нойтон илангаяа ехэ байха.

Һарын түрүүшын арбан үдэр бороо багашагаар орохо, зарим газарта залинта аадаршье орожо магад, һарын тэнгһээ эхилээд һүүл хүрэтэр шииг нойтон ехэ болохоор хараалагдана.

Секундын 3—7 метр түргэнтэй һалхин баруун зүгһөө үлеэхэ, аадарай орохо үедэ 10—15 метр түргэдэхөөр үзэгдэнэ.

Һүниндөө +11 +16 градус дулаан байха, һарын һүүлшын 10 хоног соо +4 +9 градус хүрэтэр доошоо болохо.

Үдэртөө ехэнхидээ +21 +26, һарын тэнгээр +27 +32, һүүлшын арбаад хоног соо +17 +22 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Н. ШЕСТАКОВИЧ,
ахалагша инженер-синоптик.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдөөгэй клуб» гэһэн түрүү бэшэг. Буряадай АССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси тухай мэдээсэл. «Республикын ажалай алхам» гэһэн гаршаг доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Олоной эдэбхи» гэһэн Н. Дёминой корреспонденци. «КПСС-эй Буряадай организациин түүхэ тухай очеркнууд» гэһэн статья (түгэсхэлынь гурбадахи нюурта). Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: тусхай таһагай материалнууд. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Дурасхаалта жэлнүүд» гэһэн Г. Болдогоевой корреспонденци. Спортын һонин. Монголой арадай хубисхалай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

15.00 — Москваһаа дамжуулга эхилхэ. 15.15 — «Объектив» гэжэ дамжуулга. 15.45 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүд. 16.00 — Спортын габьяата мастер Л. И. Яшинтай «Орлёнок» гэжэ студиинхидай уулзалга. 16.30 — Концерт. 17.05 — Кинопанорама. 18.30 — футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. Москвагай «Спартак», ЦСКА-гай командануд наадаха. 19.15 — Шэнэ һонин. 19.35 — «Хүнгэн командировка» гэһэн телеспектакль.

21.00 — Телепанорамаар Улаан-Үдэһөө дамжуулга эхилхэ. 21.20 — «Факел» гэжэ залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга болохо.

22.25 — Москваһаа дамжуулга эхилхэ. 22.30 — «Севиль» гэжэ уран һайханай фильм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-02444. Заказ № 998.